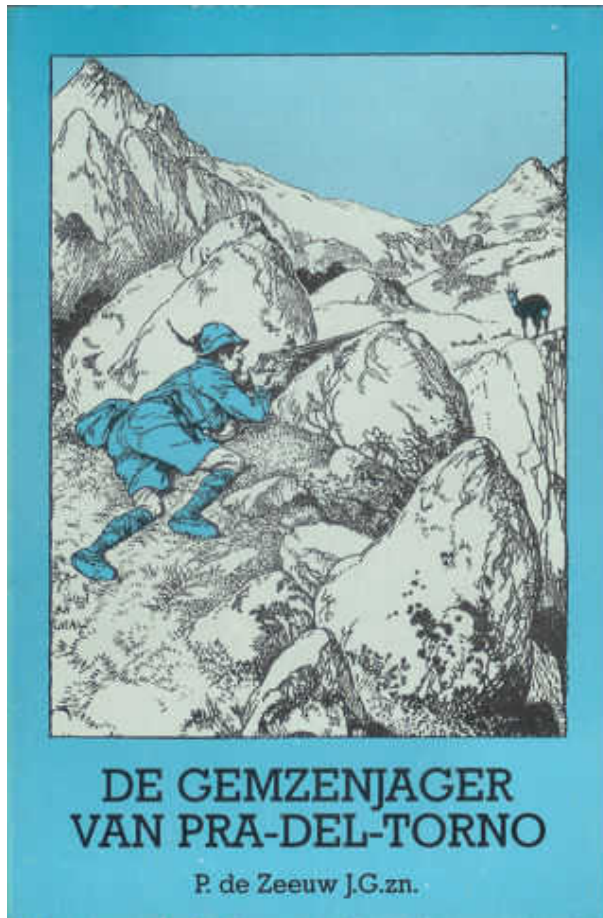

Zondagsschoolboekje

Titel: De gemzenjager van Pra-del-Torno

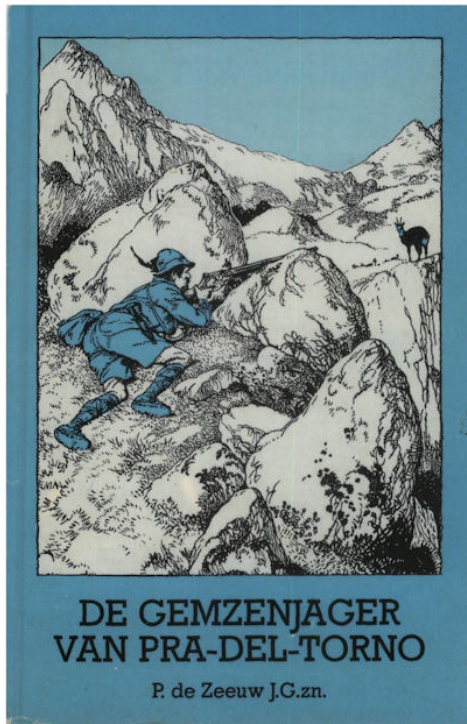
Auteur: P. de Zeeuw J.Gzn.

Illustrator: J.H. Isings jr.

Uitgever: De Banier, Utrecht

Druk: 5

Jaar van uitgave: 1988

DE GEMZENJAGER VAN PRA-DEL-TORNO

Banier pockets voor de jeugd

**DE GEMZENJAGER
VAN PRA-DEL-TORNO**

P. de Zeeuw J.C.zn.

P. DE ZEEUW JGZn.

**De gemzenjager
van Pra-del-Torno**

Een verhaal uit de
Waldzenoorlog

Ill. J.H. Isings

ISBN 90 336 1618 1

© B.V. UITGEVERIJ "DE BANIER" - UTRECHT 1988

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm, of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

B.V. UITGEVERIJ "DE BANIER" - UTRECHT

„KIJK JIJ NOU EENS VOOR JE”, MOMPELDE DE JAGER . . . (Blz. 15).

I „Dat had ik nooit van je gedacht Claude!”

Achter het huis, in het zonnetje, zat Paul. Hij was druk bezig met het maken van een boog en daardoor lette hij niet genoeg op z'n beide zusjes Brigitta en Daniëlla. Wel keek hij af en toe naar de beide meisjes, want moeder had hem dat opgedragen, maar ze waren al groot genoeg om op zich zelf te passen, meende Paul.

Al z'n aandacht had hij immers nodig voor z'n boog, want dat moest er nu eens een worden, waar je werkelijk wat mee doen kon.

Niet zo'n kleine-jongens-boog, zo'n speelding. Wat had je daar nu aan, maar 'n echte sterke, zoals z'n vader die gebruikte.

Vader Claude was gemzenjager, de beroemdste gemzenjager van heel Pra-del-Torno.

Dat zeiden alle mensen en Paul was 't met alle mensen eens. Hij was trots op die sterke vader, die zo dapper de gemzen achterna durfde zitten. Als hij groot was wilde hij ook gemzenjager worden, evenals z'n vader.

Daarom maakte hij nu al een boog.

Vader had nog veel groter bogen, maar tegenwoordig schoot hij ook veel met 'n geweer. Dat ging nog beter dan met 'n boog.

Paul keek eens even naar de zusjes.

O, daar was geen gevaar bij, ze zaten rustig in het zand te spelen.

Hoog in de lucht zweefde nu 'n steenarend.

Paul tuurde hem na.

„Was m'n boog maar klaar baas!”, mompelde hij,

„dan zou ik eens even op je aanleggen!”

Langzaam verdween de vogel uit het gezicht, en Pauls ogen dwaalden nu over de bergpaden en de valleien . . .

Pats, daar lag de boog.

Weg rende de jongen, het erf af, de weg op.

Hij vergat z'n zusjes, z'n moeder en als 'n pijl uit de boog holde hij weg.

In de verte had hij zijn vader ontdekt.

Met grote sprongen ging het op hem af en nauwelijks had hij Claude bereikt of hij begon zijn verhaal over de boog en over de grote steenarend.

„Kalm 'n boetje jongen, zeg me eerst eens hoe het gaat met moeder en de zusjes!”

„Best vader, o ze maken het best. Brigitta en Daniëlla spelen zo lief en vader, was het mooi in het paleis van de Hertog?”

„Daar ben ik niet geweest, Paul.”

„Is u daar niet geweest? En u is er toch met dominee Gillies heen gegaan, om het smeeksbrief van de Waldenzen te overhandigen?”

„Hou je toch stil Paul, zijn dat nu zaken voor 'n kleine jongen; laat de grote mensen daar maar over praten.”

Paul zei niet veel meer; hij begreep wel, dat vader nu juist niet zo prettig gestemd was.

Juist toen ze het erf opliepen, stak moeder Hedwig haar hoofd om de hoek van de deur.

„Paul”, riep ze, „Paul, waar zijn je zusjes?”

Maar er kwam geen antwoord.

Hedwig liep naar buiten en nu zag ze vader en zoon op het huis toelopen.

Ze vergat een ogenblik de beide meisjes, zo verbaasd was ze, dat haar man daar opeens voor haar stond.

„Maar Claude, ben jij daar? Ik had je nog in geen

„Maar Claude, ben jij daar?”

weken terug verwacht. Dat is dan toch wel heel vlot van stapel gelopen. En wat zei de Hertog? Zouden we hier in de valleien in vrede onze godsdienst mogen bedrijven?"

„Je vraagt te veel opeens, vrouw,” zei Claude, terwijl hij lachend Hedwig 'n zoen gaf, „ik zal je binnen alles vertellen, maar eerst moet ik die twee snoezepoepen 'n zoen geven.”

Brigitta en Daniëlla kwamen al aanlopen; ze hadden de ongewone drukte gehoord en nieuwsgierig hun zandtaartjes in de steek gelaten.

Toen ze aan tafel zaten begon Hedwig dadelijk weer. „Ik kan maar niet begrijpen, dat je nu al thuis bent, Nizza ligt toch zo ver weg, hoe is het mogelijk, dat het zo gauw kan?"

Claude lachte maar eens.

Wilde hij z'n vrouw nog een poosje nieuwsgierig houden? Welneen, dat was het niet. De sterke gemzenjager zat eigenlijk 'n beetje verlegen met het verhaal, dat hij te doen had. Nu hij z'n kloeke vrouw en z'n flinke jongen weer zag, die beiden zo trots waren op de gemzenjager van Pra-del-Torno, schaamde hij zich over wat hij gedaan had.

Vier weken geleden was Claude met dominee Gillies op reis gegaan naar Nizza.

Het was heus geen plezier-reisje, dat ze gingen maken, integendeel, het was heel gevaarlijk, wat ze te doen hadden. En op de vergadering, die de bewoners van de valleien gehouden hadden, was er eerst niemand voor te vinden geweest. Totdat eindelijk de dappere dominee Gillies zich aanbood, om het smeekschrift aan de Hertog te gaan brengen. Toen had Claude gezegd, dat hij de predikant vergezellen zou.

Dat zat zo.

Meer dan twintig jaar had Savoye tot Frankrijk be-

hoord, en de Koning Frans I had de Waldenzen, die in de valleien der Alpen woonden en als ketters te boek stonden, met rust gelaten.

Maar Frans I had oorlog gekregen met Philips II, de Koning van Spanje, en na een paar maal braaf verslagen te zijn had Frans vrede moeten sluiten. Dat was de vrede van Cateau Cambresis, die 3 April 1559 tot stand kwam.

Daarbij was Savoye van Frans afgenomen en aan Emmanuël Philibert, de Hertog, teruggegeven. Nu hoopten de Waldenzen, dat de Hertog hen ook met vrede zou laten, vooral ook, omdat zijn vrouw Margaretha de Hervorming was toededaan.

Och, Emmanuël wilde dat ook wel, maar in het vredesverdrag stond een geheim artikel, waarin bepaald werd, dat de ondertekenaars met alle krachten de ketterij zouden uitroeien.

Daarvoor had Philips natuurlijk gezorgd. Zodra Emmanuël hun Hertog was geworden, hadden de Waldenzen hem een verzoekschrift gezonden, waarin zij vroegen om vrijheid van godsdienst.

Dat verzoekschrift zond de Hertog naar de Paus, om diens raad in te winnen!

Nu, toen was het helemaal mis voor de Waldenzen. De vervolgers waren gekomen en hadden schrik en ontsteltenis teweeg gebracht in de valleien.

Hier in Pra-del-Torno hadden ze er gelukkig geen last van gehad, want de Pra lag het hoogst van alle valleien en was zo goed als onbereikbaar. Maar op andere plaatsen hadden de brandstapels gerookt en waren de mensen verdreven uit hun huizen.

Wat was Claude toen vaak boos thuisgekomen.

Menigmaal had hij gezegd, er met het geweer op uit te willen, om de vervolgers dood te schieten.

Maar Hedwig had hem steeds gekalmeerd.

„Niet door kracht of door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden,” staat er in de Heilige Schrift, dat weet je toch wel, Claude?”, had ze dan vaak gezegd.

Eindelijk hadden de Waldenzen een grote vergadering belegd. De gemzenjager was er ook heen gegaan. Op die vergadering was een uitvoerig smeekschrift aan de Hertog opgesteld. Ook hadden ze een brief geschreven aan de Hertogin en haar gevraagd toch al het mogelijke te doen, om de vervolging der Waldenzen te doen ophouden.

Het smeekschrift aan de Hertog zat goed in elkaar. Het eindigde met deze woorden:

„Een ding, doorluchte Vorst, is zeker, dat het Woord Gods niet zal te gronde gaan, maar blijven tot in eeuwigheid. Indien dan onze godsdienst rust op het onvervalste Woord van God en niet een uitvinding is van mensen, dan zal ook geen menselijke macht in staat zijn die te vernietigen!”

Toen de stukken gereed waren zat de vergadering nog met een grote moeilijkheid.

Wie zou nu het smeekschrift naar de Hertog brengen? De Hertog woonde te Nizza aan de Middellandse Zee. Dat was heel ver weg en de reis er heen was vol gevaren.

Eindelijk had dominee Gillies, de predikant van Bricherasio, aangeboden de brieven weg te brengen en dadelijk had Claude toen beloofd de dominee te zullen vergezellen.

Dat was mooi van de gemzenjager.

En Hedwig was echt blij geweest, omdat haar man den dominee niet alleen wilde laten vertrekken. 't Zou een reis worden, die weken en weken duurde en zie, daar stond nu Claude ineens voor haar neus.

't Was geen wonder, dat Hedwig verbaasd was en

dat ze graag gauw wilde weten, hoe dat nu toch kon.

Toen vertelde Claude zijn verhaal.

Vol moed was hij er met dominee Gillies op uitgetrokken, maar hoe verder ze kwamen, hoe vervelender de reis werd. Zolang ze door dorpen trokken, waar geloofsgenoten woonden, ging het wel. Ze waren daar vriendelijk ontvangen en voortgeholpen.

„Maar toen we in dorpen kwamen, waar we geen vrienden hadden Hedwig,” zo vertelde de gemzenjager verder, „was het verschrikkelijk zoals we beledigd werden. Allerlei vernederingen moesten we ons laten welgevallen. Het voedsel dat we nodig hadden konden we ternauwernood krijgen en dan nog alleen tegen een zeer hoge prijs. O, het was verschrikkelijk!”

„En wat heb je toen gedaan, Claude?”

„Wel, ik heb mij gedurig geweldig boos gemaakt, dat kun je wel denken en als de dominee mij niet had tegengehouden, waren er rare dingen gebeurd, dat wil ik je wel vertellen.”

„Maar de dominee verdroeg die vernederingen toch wel?”

„Ja, Gillies is 'n wondermens, hij blijft even beleefd en vriendelijk, hoe grof men hem ook behandelt, maar mijn bloed kookte gedurig.”

„De dominee verstaat de kunst, om om Christus' wil smaadheid te lijden, Claude, dat is de zaak; maar hoe ging het toen verder?”

„Wel hoe het ging? Ja, ik werd het tenslotte zó moe, dat ik besloot terug te keren.”

„Dus je liet de dominee alleen verder gaan?”

„Ja, natuurlijk, die moest de brieven toch bij de Hertog brengen?”

„Nu Claude, dat valt me verschrikkelijk van je tegen,” zei Hedwig zacht-verwijtend, „neen, dat had ik nooit van je gedacht, Claude.”

„Jij hebt mooi praten, jij zat hier rustig in huis en jij weet niet, wat ze ons allemaal aandeden,” bromde de gemzenjager.

„Alles goed en wel, maar als dominee Gillies er tegen opgewassen is, moet jij het toch zeker ook zijn? Jij bent de dapperste jager van heel Pra-del-Torno en jij . . .”

„Houd maar op, praat er maar niet meer over, ik vind het zelf ook vervelend, ik heb er eerlijk gezegd spijt van, Hedwig; maar je weet wel, dat ik heel driftig ben.”

Ja, dat wist zijn vrouw wel. Maar dat hij daarom Gillies in de steek had gelaten, neen, dat kon ze niet verdragen.

Nog wel een paar maal hoorde haar man haar die avond zeggen: „Dat had ik nooit van je gedacht, Claude!”

II Op de Gemzenjacht.

Claude stond voor de deur van z'n woning en keek naar de lucht.

't Was nog vroeg in de morgen en de zon was juist boven de Alpentoppen opgegaan.

De jager had het geweer over de schouder en de knapzak op de rug; hij scheen plan te hebben, op jacht te gaan.

„De lucht staat mij goed aan, Hedwig,” zei hij, „Mij dunkt, ik kan het nu wel wagen. Als ik nog langer wacht zijn de gemzen al weer hoger opgeklimmen; 't is nu al eind Maart, en de laagste dalen hebben ze alweer verlaten.”

„Ja zeker, je hebt gelijk, 't is helemaal tijd, maar hoe lang denk je weg te blijven?”

12

„Ja, dat weet ik wel, dat was een flink dier, maar toen bleven we dicht bij huis en nu moet ik misschien heel ver zoeken eer ik gemzen heb; nee Paul, het gaat niet, doe maar flink je best hier thuis, later mag je mee op jacht!”

De jongen begreep nu wel, dat er geen denken aan was en daarom hield hij maar op met vragen.

Claude nam afscheid van z'n vrouw, ging nog even naar binnen om de beide meisjes een kus te geven en dan vertrok hij.

Paul stapte een eind mee en keerde toen langzaam naar huis terug.

't Kwam net uit zoals Claude gedacht had: de gemzen hadden de lagere streken al verlaten en waren naar de hogere Alpentoppen geklauterd. In de herfst zoeken de gemzen de lagere vlakten op, omdat de sneeuw dan het zoeken van voedsel hoger-op zeer bemoeilijkt, maar nauwelijks breekt het voorjaar aan, of ze trekken naar boven en in de zomer vertoeven ze op de hoogste toppen, in het gebied van de eeuwige sneeuw.

Dat wist Claude natuurlijk heel goed en daarom had hij tegen z'n vrouw gezegd, dat het wel heel lang kon duren, eer hij terug was.

Maar dat was niet de enige reden. Claude was nog meer van plan, dan het jagen op gemzen.

Het zat hem toch zo dwars, dat hij dominee Gillies in de steek had gelaten; telkens als hij er aan dacht, werd hij boos op zichzelf. Nu was hij van plan, zodra hij een of twee gemzen geschoten had, ze ergens in bewaring te geven en dan de richting van Nizza in te slaan, in de hoop iets van de predikant te zien of te horen.

Maar dat mocht Hedwig niet weten.

14

„Daarvan kan ik niets zeggen; dat hangt er helemaal van af, hoe voorspoedig ik ben op de jacht. Platzak wil ik niet thuiskomen, dat begrijp je wel en daarom kan ik e ook onmogelijk zeggen wanneer ik weer thuis ben. Het kan wel een week duren.”

„Lieve mensen, 'n week, dat is geen kleinigheid.” „Onlangs ben ik toch veel langer weg geweest?”, slaagde de gemzenjager.

„Praat daar maar niet over, Claude,” zei Hedwig, „want dan zou ik nog weer boos op je worden. Die arme dominee Gillies. Nu is het al ongeveer drie maanden, sedert hij vertrokken is en nog altijd hebben we niets van hem gehoord. Ze kunnen hem daar in Nizza wel loodgemaakt hebben.”

„Zo'n vaart zal het wel niet lopen, Hedwig, maar je hebt gelijk, ik vind het ook vreemd, dat we nog niets hebben gehoord.”

Daar vloog de deur open, half-aangekleed stoomde Paul naar buiten.

„Waar gaat u heen vader? O, ik zie het al, u gaat op acht. Mag ik mee, vader? Hè toe vader, m'n boog is af m' 't is zo'n beste; mag ik mee, ik zal de gemzen op-agen, zodat u ze onder schot kunt krijgen.”

„Zeg Paul,” zei Hedwig verschrikt, „wil je wel eens gauw naar binnen gaan! Wat is dat nu, jij vergeet dat je nog maar een jongen van twaalf jaar bent.”

„Maar ik ben heel gauw dertien,” protesteerde Paul nog. „Toe vader, mag het?”

„Nee vriendje, dat gaat niet; jij moet je maar een beetje oefenen hier bij huis en verder goed op je zusjes passen. De tocht, die ik ga maken is veel te groot voor n jongen zoals jij.”

„Maar vader, ik ben verleden jaar ook al eens mee geweest, u weet wel, toen we die steenbok meegebracht hebben. Dat was nog eens 'n knaap, vader!”

13

Zij zou zich maar nodeloos ongerust maken. Daarom had hij er niets van gezegd en nu hoopte hij, dat hij straks thuis kon komen met het verblijdende bericht, dat hij Gillies had gesproken of althans iets van hem had gehoord.

Die dag was de jager niet gelukkig. Hij zag wel een paar mooie gemzen, maar de beesten waren zo geweldig ver weg, dat er geen denken aan was ze te schieten. In een kleine alpenhut bracht hij de nacht door en 's morgens vroeg ging hij weer op stap. Hij zwierf, al speurend naar wild, in Zuidelijke richting; in de stille hoop, dat hij dominee Gillies zou ontmoeten. Doch hij zag geen dominee en geen gemzen.

Eindelijk, na de middag, zag hij in eens een mooie troep dieren liggen op 'n klein plateau vlak tegenover hem. Er was tussen hem en de kudde wel 'n diepe kloof, doch dat hinderde niet, als hij eerst maar een paar mooie dieren had geschoten, kwam de rest van zelf in orde.

Zo vlug mogelijk liet Claude zich op de grond glijden en verborg zich achter 'n paar grote klipstenen. De kudde lag daar rustig in het zonnetje te herkauwen; het was een mooi tafereeltje en het speet Claude bijna, dat zijn kogels straks dat vredige toneeltje zouden moeten verstoren. Doch het kon niet anders, zo is eenmaal het bestaan van de jager; er moest toch vlees zijn voor zijn gezin.

Voorlopig echter was Claude nog niet aan het schieten toe, want een grote gemsbok stond op een vooruitstekende rotspunt en hield de wacht. 't Was of het schrander dier onraad rook, want het hield maar voortdurend de kop in de richting van Claude.

„Kijk jij nou eens voor je,” mompelde de jager, „dan schiet ik jou en één van je kameraads.”

15

Maar de bok had daar schijnbaar nog geen zin in. Met ongebreken aandacht lag de gemzenjager naar de bok te turen.

Toen op eens draaide het dier de kop om en onmiddellijk viel het schot.

De bok was dodelijk getroffen en tuimelde naar omhoog.

Verschrikt sprong de hele kudde overeind en zette er de pas in. In 'n oogwenk had Claude z'n geweer opnieuw geladen en weer knalde een schot.

't Was raak.

Natuurlijk was het raak; de gemzenjager van Pra-del-Torno schoot nooit, of het was raak. En altijd schoot hij de dieren midden in de kop, zodat ze onmiddellijk dood waren. Daarom was Claude beroemd geworden in de valleien. Wat aan geen jager gelukte, dat gelukte aan Claude.

De tweede gems bleef liggen op het plateau, maar toen was voor Claude de kans verkeken. Al de andere dieren waren natuurlijk geblazen.

Nu ja, dat hinderde niet, de jager was best tevreden. Twee flinke gemzen, dat was voorlopig weer voldoende en 't was nog vroeg; vóór de avond zou hij ze wel opgeborgen hebben. Want het was nog 'n hele toer, om nu de buit te bemachtigen. Claude moest er voor naar de andere zijde van de kloof klauteren en dat was heus geen gekheid.

Eerst de knapzak maar eens nakijken, dacht de jager. Hij zocht een gemakkelijk plekje op en ging toen rustig zitten peuzelen. Daarna begon de klauterpartij. Heel langzaam en voorzichtig daalde Claude af in de diepe kloof. Eindelijk bereikte hij de dode bok.

't Was een prachtier, hij woog zo zwaar als lood en dat was nu wel o zo mooi, maar 't maakte de zaak voor de jager op 't ogenblik niet gemakkelijker. Hij moest 16

het dier tegen de steile helling opsjouwen en dat kostte hem geduchte inspanning.

Het was al bijna avond eer hij de beide dieren op het plateau had liggen.

Wat nu?

De knapen waren veel te zwaar, om ze beide mee te nemen; één zou gaan, maar ook daaraan zou hij een hele hijs hebben.

Lang aarzelen deed Claude niet; hij nam de ene gems op de schouder en ging op pad. Hij zou wel zien, hoe het ging; misschien kwam hij wel spoedig bij een woning.

Maar dat gebeurde toch niet zo gauw als hij gedacht had. Het was al helemaal donker toen hij bij 'n kleine boerderij aankwam. Claude kende dat huis; 't was de woning van zijn vriend Antonio, de schaapherder.

Hij klopte aan en werd onmiddellijk binnen gelaten. Neen maar, dat was me ook wat.

Antonio zat net met z'n vrouw aan het avondeten en had precies gezegd, dat hij wel trek had in een lekker gemzenboutje. Dat had hij in lange tijd niet gehad.

„En ziedaar,” zei Claude, toen z'n vriend hem dat vertelde, „daar heb je nu 'n hele gems man, nu kun je maar smullen. En ginds op het plateau heb ik er nog een liggen; we kunnen dus vooruit!”

Claude schoof bij en at mee.

En onder het eten werd druk over de jachtbuit gesproken. Ze waren het spoedig samen eens.

Antonio zou morgen vroeg de tweede gems halen en de twee dieren schoonmaken. Als beloning zou hij een halve gems krijgen.

Hoe het kwam, dat de jager niet dadelijk zijn buit naar huis kwam, vroeg de vrouw.

O, dat mocht ze best weten. Claude vertrouwde deze mensen goed. 't Was waar, ze waren Rooms, maar 17

trouwer, eerlijker mensen als deze schaapherder en z'n vrouw waren er in verre omtrek niet te vinden.

Antonio had er een verbazende hekel aan, dat de Waldenzen zo vervolgd werden en hij had er meer-malen tegen de pastoor over gemopperd; maar wie luisterde er naar een arme herder? De pastoor in elk geval niet! Kijk zo gaat dat in de wereld.

Claude sliep die nacht in de herdershut overheerlijk. Hij was braaf moe van de jacht, maar zo'n diepe slaap knapte hem weer helemaal op. Dat had 'n mens nodig, o zo!

III De klok van Pignerol.

Antonio had niets van de dominee gezien of gehoord. Het was hem niet mogelijk aan Claude enige inlichtingen te geven, maar hij kon de jager wel de naaste weg wijzen en dat deed hij ook. Verder zou hij dan voor de gemzen zorgen, dat was afgesproken.

Welgemoed ging Claude op reis.

Hij had een mooie buit veroverd; over enkele dagen zouden vrouw en kinderen smullen van het malse gemzen-vlees en als hij nu nog zo gelukkig was, om Gillies te ontmoeten, wel dan was hij helemaal uit de moeite.

Die Gillies toch! Waar zou hij zitten?

Het knaagde toch lelijk aan z'n gemoedsrust, dat hij de dominee in de steek had gelaten; en dat z'n vrouw hem dit nu telkens verweet, zat hem scheef. Maar ze had gelijk, o zeker, ze had volkomen gelijk.

Als hij nu eerst de dominee maar weer heelhuids voor zich zag staan, dan was hij gerust. Verbeeld je toch eens, dat ze hem in Nizza gevangen hadden gehouden; ze waren er niets te goed voor; o nee, dat niet! Claude stapte flink door.

18

Hij was reeds een paar dorpen gepasseerd, nu was hij op weg naar het klooster Pignerol.

Als hij daar was, schoot hij mooi op. Want het gebouw lag op de grenzen van de valleien.

Antonio had hem de raad gegeven, niet aan het klooster aan te kloppen om nachtverblijf of voedsel, want de monniken van Pignerol waren grote vijanden van de Waldenzen.

Daar wist Antonio alles van.

Als ze er de lucht van kregen, dat de gemzenjager een ketter was, o lieve mensen, dan zag het er voor Claude niet mooi uit.

Geloofde Claude het niet, o nou maar, Antonio wist het zeker. Menigen argeloze reiziger hadden ze in het klooster opgesloten, als ze wisten, dat hij een ketter was. Die monniken — het waren net gieren; ze loerden altijd op de kettters en als ze maar verlof kregen om de kettters te vervolgen, zou je eens wat zien.

Claude had maar eens geglimlacht, toen Antonio hem dit vertelde. „Herders zijn veel banger dan jagers,” had hij gezegd.

Daar had de vrouw om moeten lachen.

„Maar toch heeft Antonio gelijk hoor, Claude,” had ze gezegd, „pas maar op voor Pignerol!”

Nu was hij dan dicht bij dat gevaarlijke klooster.

Hij zag het in de verte duidelijk liggen.

Zou hij er eens aan gaan?

Hij durfde immers best, Antonio, nu ja, dat was maar een herder, maar hij . . .!

'n Omweg maken? Hij dacht er niet aan!

Hij zou wel eens willen zien, wat die monniken hem doen zouden.

Hé, daar begon de klok van het klooster te luiden.

Wat moest dat betekenen?

19

Erenstijd? Welneen, 't was nog geen middag, de zon stond nog lang niet op 't hoogste punt.

De klok luidde maar: bim, bam, bim, bam, bim, bam!

Wat gebeurde daar nu?

Zag Claude het goed?

O ja, daar viel niet aan te twifelen — de poort van het klooster werd opengegooid en er kwam een troep gewapende mannen naar buiten marcheren. Ze sloegen de richting van de gemzenjager in.

O neen maar, zie eens, van verschillende kanten kwamen nu nog meer gewapenden aansnellen. Zou er oorlog uitgebroken zijn? Had daarvoor die klok zo geluid?

Net nu ging hem een licht op.

De klok luidde al maar door en het aantal gewapenden werd voortdurend groter.

Dat durfde Claude niet af te wachten.

In een wip was hij van de weg af en verborgen tussen het dichte kreupelhout, dat daar in de laagte groeide. Als Antonio de dappere jager daar nu eens kon zien zitten. Och ja, herders zijn bang, maar een gemzenjager, neen gemzenjagers zijn niet bang, alleen zo nu en dan maar eens . . .

Claude hoorde aan de dreunende voetstappen, dat de mannen naderden.

Hij dook zo ver mogelijk tussen het hout weg en luisterde met gespannen aandacht.

Het waren slechts flarden van 'n gesprek, die hij kon opvangen.

„Wat zou de Hertog er van zeggen . . . geen bevel tot vervolging? . . . O, zo op eigen houtje . . . de monniken van Pignerol . . . dus we zijn eigenlijk . . . nu ja, maar de Hertog zal zeker . . .”

Veel wijs werd Claude niet uit deze gesprekken,

20

maar als hij flink aanstapte kon hij er nog wel voor donker zijn.

Dat was wel nodig ook, want hij was niet erg bekend in het dorp en als het donker was wist hij zeker, dat hij geen bekenden zou ontmoeten. 't Was niets aardig om de nacht in de open lucht door te moeten brengen. Ja zeker, 'n jager is een sterke kerel, maar 's nachts is het buiten koud en dan ligt hij ook maar liever in z'n bed.

IV Nachtelijke overval

„Maar Claude, man, ben jij dat!”

„Zoals je ziet Matthieu, ik ben het in levende lijve en als je me een plezier wilt doen, dan geef je me van-nacht onderdak!”

„En 'n goed maal eten en een warm bed en een frisse dronk,” vulde Matthieu aan, „ja ja, ik ken die jagerstaal zo'n beetje. Maar zeg me nu toch eerst eens, hoe jij hier tegen het vallen van de avond verdoold bent geraakt. Er is hier geen enkele gems te schieten, weet je dat wel?”

Claude deed zijn verhaal.

„Op zoek naar Gillies zeg je? Wel kerel, dat treft net zo best als 't kan, de dominee zit bij mij in huis. Zoeven was hij bezig met lezen in de Jacobsbladder, je kent dat mooie boekje wel.”

„O ja, zeker, ik heb het zelf ook; 't is het oudste geschrift dat wij bezitten.”

Claude stapte opgewekt met Matthieu mee.

Dat was toch 'n buitenkansje.

Als hij nu over 'n paar dagen thuiskwam, kon hij Hedwig vertellen, dat Gillies weer veilig en wel in de valleien was teruggekeerd.

22

maar zoveel begreep hij wel, dat het hier een aanval op de ketteren betrof, die door de monniken was op touw gezet; ze hadden er van hoger hand geen bevel toe gekregen.

De klok van Pignerol had nu opgehouden met luiden.

Het werd nu ook rustiger op de weg. Slechts nu en dan hoorde de jager enkele mensen voorbij lopen. Hij was brandend nieuwsgierig te weten, wat er eigenlijk gaande was en een paar maal sprong hij op, om zich naar boven te werken en eens de weg langs te kijken. Maar dan bedacht hij zich weer. Die nieuwsgierigheid zou hem immers net noodlottig kunnen worden. Neen, hij deed maar beter, met hier vandaan te gaan. Langs een omweg kon hij misschien het dorp Rioclarreto bereiken. Daar had hij nog vrienden wonen, wellicht, dat die iets naders omtrent Gillies hadden gehoord.

Terwijl hij langzaam de helling afdaalde, om het pad te bereiken, dat hem naar Rioclarreto zou voeren, dacht hij aan Antonio.

Wat zou die 'n schik hebben, als hij het hoorde. . .

Daar scharrelde nu de dappere gemzenjager van Pra-del-Torno langs een sluipweggetje, om het klooster Pignerol heen.

Een uur geleden had hij zich nog vast voorgenomen er langs te lopen; hij had immers aan willen kloppen aan de poort van het klooster? Ja, ja die Claude was wel een dappere kerel. Hedwig zou zeggen, als ze het hoorde: „Dat had ik niet van je gedacht, Claude!”

Net niet; de jager had het van zichzelf ook niet gedacht, maar 't was toch zover gekomen.

Met vlugge pas liep Claude nu het bergpad langs, dat hem over Pignerol heen naar Rioclarreto voerde. Het dorp lag verscheidene uren voorbij het klooster.

21

Gillies moest naar Bricherasio; hij zou hem daarheen een eindweegs vergezellen en dan bij Antonio zijn gemzen gaan ophalen.

Toen Matthieu de deur opendeed hoorden de beide mannen de leraar lezen.

„Het Woord Gods is als de regen,” zo las hij, „Gelijk deze de aarde vruchtbaar maakt, zo doet het Woord Gods de gedachten overvloeien van deugd. Het is als een spiegel, die u ontdekt, of ge een mens of een dier, een trotse leeuw, een verscheurende wolf, een hovaardig paard, misschien wel een vunzig zwijn zijt. Het is als een zaadkorrel, die, uitgestrooid in het gemoed, zich ontwikkelt tot een nieuw geestelijk leven.”

De leraar las hardop; dat deed hij altijd als hij alleen was.

Matthieu kuchte eens.

Gillies keek op van z'n boek en ontdekte de beide mannen.

„Wel verbaasd, Claude ben jij daar? Blij dat ik je zie en hoe gaat het in de valleien, sedert ik vertrokken ben?”

Claude had eerst niet veel woorden, maar de vriendelijke begroeting van Gillies zette hem al spoedig op z'n gemak en toen begon hij te vertellen. Over Hedwig, die hem er een verwijt van gemaakt had, dat hij de leraar in de steek had gelaten.

„Gekheid hoor, we hadden het immers samen overlegd, dat jij terug zou gaan? Je was veel te driftig Claude, ik kon zulke driftige jagers niet gebruiken.”

„Maar hoe hebt u het in Nizza gehad?” vroeg de jager nu, want hij brandde van verlangen daarover iets te horen.

„Ik mag niet anders zeggen dan best Claude. Veilig en wel ben ik te Nizza aangekomen en na enkele dagen wachten heeft de Hertogin mij in gehoor ontvangen.”

23

Zij sprak heel vriendelijk met mij en ik kon goed merken dat zij met heel haar hart de zaak der Waldenzen is toegeedaan."

"Maar Margaretha is de Hertog niet," viel Claude Gillies in de rede.

"Neen zeker niet, daaraan heb je gelijk, maar zij beloofde mij een voorspraak te zullen zijn bij haar man en het is ook door haar toedoen geweest, dat ik een onderhoud mocht hebben met Filips van Savoye, een verre bloedverwant van de Hertog, die, naar ik hoorde vertellen, benoemd was tot opperbevelhebber over het leger, dat het vonnis aan de Waldenzen moest voltrekken. Ik heb Filips zoveel ik maar kon aan het verstand trachten te brengen, dat de Waldenzen rustige mensen zijn, die niets liever willen, dan een eerlijk stuk brood verdienen en die verder God willen dienen volgens Zijn Woord en naar de inspraak van hun geweten."

"En wat zei Filips daarvan?" vroeg Matthieu.

"Dat hij er voor zichzelf nog niet zoveel kwaad in zag, maar ja, de Koning van Spanje en de Paus willen dat niet. Zij stellen de Waldenzen voor de keus: Rooms of dood."

"Ja, juist, die knapen bederven het spel!" meende de gemzenjager.

"Ik heb hem uitgenodigd," vervolgde Gillies "eens een godsdienstoefening van de Waldenzen bij te wonen, dan zou hij zelf zien, dat zij eenvoudige Christenen zijn, die God dienen naar Zijn Woord."

"En?" vroegen de beide luisteraars tegelijk.

"Dat wilde hij wel doen. Zodra hij naar de valleien werd gezonden, zou hij zeker eens naar een preek in een onzer kerken komen luisteren. Hij hoopte zeer, dat er vrede kon komen zonder bloedvergieten; hij voor zich zou er zijn best voor doen. En daar mee kon ik naar de valleien terugkeren."

24

Ik geef mij gans aan U
Want Gij, o Heer, kent mij geheel,
Gij zijt voor de eeuwigheid mijn deel,
Dat ondervind ik nu."

Geen kwartier later lagen allen in een zoete rust. Alleen wat Claude betreft, was die rust niet zo bijzonder zacht. Door alles wat hij die dag beleefd had, sliep hij erg onrustig en telkens was hij aan het dromen. Eerst tuimelde hij van een rots af en later zat hij opgesloten in een donker hok in het klooster. Ze waren zeker bezig met andere gevangenen te martelen, want hij hoorde duidelijk schreeuwen. Hij sprong van z'n bed, wilde de cel uit, om die stakkers te helpen, maar 't was aarde-donker in het hok en met een slag viel hij tegen de deur aan.

Door die schok werd hij wakker. Lieve mensen, 't was een droom. Hij lag in 't bed in het huis van zijn vriend Matthieu in Rioclarreto.

Claude moest lachen om z'n malle angst. Als Hedwig dat eens wist. Ineens zat hij recht overeind in bed.

Daar had je nu datzelfde geschreeuw, dat hij in z'n droom in het klooster had gehoord. Zou er nu toch heus geschreeuwd worden?

Maar dan ging het niet goed! Claude was zijn bed al uit. Vlucht schoot hij z'n kleren aan, nam z'n geweer en sloop naar buiten . . . het torentje van Rioclarreto sloeg drie uur.

Aan de andere kant van het dorp hoorde hij groot rumoer, het scheen wel of er gevochten werd, want nu en dan klonk er een geweerschot. Claude liep er heen; al spoedig kwam hij enkele mensen tegen; ze waren maar half gekleed, blijkbaar in

26

"Maar ondertussen is er al bloed vergoten," zei de gemzenjager grimmig.

"Hoe zo Claude?" Toen vertelde Claude zijn verhaal over de klok van Pignerol en wat hij van de gesprekken der soldaten had opgevangen.

"Maar dat is toch niet mogelijk," meende Gillies. "Aan Filips van Savoye is de strafbepaling opgedragen en hij is nog niet eens in de valleien aangekomen. Hoe kunnen die monniken van Pignerol dan al met de vervolging beginnen?"

"Ze zijn natuurlijk ongeduldig geworden, dominee. Dat is de hele zaak. Ze weten best, dat de Hertog hun deze brutaliteit niet durft verbieden, omdat hij het anders met de Paus en de Koning van Spanje aan de stok krijgt."

"Je hebt gelijk, Claude, zo is het, de Waldenzen zijn mensen zonder recht en zonder bescherming; overgeleverd aan de willekeur van tirannen," zei Matthieu.

"Broeders," vermaande Gillies, "zo moet je niet spreken, wij genieten de hoogste bescherming, die er te denken valt; die van onze hemelse Vader, daar kunnen de Paus en Koning Philips niet tegenop."

Ondertussen had de vrouw van Matthieu het avondeten gereed gemaakt.

Na het eten las Gillies Psalm 20 voor en daarop dankte hij.

Eer ze toen naar bed gingen, zongen ze samen nog een der oude Waldenzen-liederen:

"Bewaak Uw zwerfend kind!
Gij leidt mij trouw in deez' woestijn!
Ik ben de Uw' en Gij de mijn!
Gij, die mijn hart bemint,

25

hun slaap gestoord, waren ze zo uit bed naar buiten gevlucht.

"Wat is er toch te doen?" informeerde Claude. De mensen zeiden niets, maar probeerden langs hem heen te glippen.

Toen begreep de jager het; hij had z'n geweer bij zich, de lui zagen hem voor een vijand aan.

"Je kunt gerust zijn, ik ben een Waldenzer," zei hij, "Claude, de gemzenjager van Pra-del-Torno!"

O, dat veranderde. Dan was hij een der hunnen.

En nu vertelden ze het droevige verhaal. De beide heren van Perrier, Roomse edelen uit de vallei SanMartino, hadden methunsoldaten het dorp overvallen.

"Opgestoot door de monniken van Pignerol natuurlijk!" zei Claude.

"Dat kan wel, maar 't zijn honden, gewoonweg. Ze hebben al verscheiden mensen doodgeschoten. Wil jij er heen? Man doe dat niet, je begint niets tegen die woeste benden."

"Kom mee," zei Claude, "misschien kan Matthieu jullie helpen aan kleren."

Claude stormde de mensen vooruit.

Als een lawine viel hij het huis van Matthieu binnen. Allen slapen nog, maar in een oogwenk waren ze klaar wakker.

"Ik heb hier een paar mensen, die half-naakt de deur uitgejaagd zijn," zei de jager, "heb jij niet wat kleren voor ze Matthieu?"

De vrouw van Matthieu was al aan 't zoeken. Met enige moeite vond ze wat en dankbaar trokken de mensen verder.

"Wat moeten wij nu?" vroeg Gillies.

"Vluchten, dominee, wat dacht u dan?" vroeg de gemzenjager.

27

„Ik dacht, dat we misschien de mensen ginds konden helpen; ze zijn toch onze broeders”
 „We kunnen hen niet helpen, geloof me, de overmacht is te groot. 't Zal mij al verwonderen als we ongedeerd het dorp uitkomen. Maakt maar vlug aan!”
 „Vrouw stop zo veel brood en vlees in m'n rugzak als je kunt,” zei Matthieu.
 „Hier heb ik al brood, maar waar is de zak nu?”
 Matthieu hielp z'n vrouw zoeken.
 Ondertussen keek Claude nog eens buiten.
 „Voortmaken mensen!” commandeerde hij, „ik geloof, dat ze deze kant uitkomen.”
 Weer keek Claude naar buiten.
 „Daar zijn ze!” zei hij gejaagd, terwijl hij de grendel op de deur schoof, „kunnen we achter uit Matthieu?”
 Maar er was geen achteruitgang; deze deur was de enige en de vijanden stonden er voor
 „O Heere sta ons bij!” bad de vrouw, „help ons om Uws Naams wil.”
 „Zijn we allen gereed?” vroeg Claude.
 Allen waren gereed.
 De gemzenjager nam de leiding.
 „Dicht bij elkaar blijven en mij volgen!”
 Bons! een slag op de deur.
 „Wordt er haast open gedaan?”
 Claude hoorde hoe enkele mannen om het huis heen liepen, om te zien of er achter een uitgang was.
 Daarop had hij gerekend.
 Onhoorbaar schoof hij de grendel weg en vlug opende hij de deur.
 De gemzenjager hield de loop van z'n geweer in z'n hand; hier viel met schieten niets te beginnen. Slechts de kolf van het geweer kon gebruikt worden.
 „Volg mij!” zei Claude kort.
 Toen stormde hij naar buiten.

28

Claude vertelde het en Hedwig en Paul luisterden. Ook de kleine zusjes stonden er bij te kijken, doch ze begrepen er nog niet veel van.
 „Dus heb jij eigenlijk dominee Gillies gered, Claude,” vroeg Hedwig.
 „Ja, dat mag ik gerust zeggen. Juist doordat ik zo naar droomde, ontdekte ik het gevaar en konden we nog ontkomen.”
 „Nou, maar dan moet ik zeggen, dat jij je flink hebt gehouden Claude. Nu kan ik weer zeggen, net als onlangs, „neen, Claude, dat had ik niet van je gedacht.”
 „Hoor je dat Paul, ik krijg van je moeder een goedkeuring,” zei lachend de jager.
 Ondertussen had Hedwig een stukje vers gemzenvlees gebraden en weldra zaten allen aan de dis, terwijl Claude voortging met het vertellen van zijn verhalen.
 „Zou je denken, dat die heren van Perrier ook hier zullen komen, Claude?”
 Hedwig vroeg het met zorg in haar stem: ze dacht om de kinderen.
 „Geen denken aan; 't zal de vraag zijn of zij verder gegaan zijn dan Rioclareto; er was immers nog geen bevel van de Hertog gekomen. Die heren hebben dat maar op eigen gelegenheid gedaan. Maar als de soldaten van de Hertog komen, hebben we nog niet gauw nood. Pra-del-Torno ligt als 'n arendsnest zo hoog en veilig.”
 „'t Is toch te bereiken Claude, wij komen en gaan hier toch ook.”
 „O zeker, maar vergeet niet, dat de meest gebruikte toegang loopt door een smalle pas. Als de vijand door die pas de Pra tracht binnen te komen is hij verloren, tenminste als de Waldenzen er voor zorgen, dat ze daar goed voorzien van kruut en kogels gereed liggen, om de vijand te ontvangen.”
 Paul zei geen woord.

30

„Hé Stefano, Carlo, Benito, hier!”
 Maar reeds tuimelde de schreeuwer tegen de grond en zijn makker nam de benen.
 „Vlug nu!”
 Van achter het huis kwamen nu de mannen aanrennen. Maar de vluchtelingen waren ze voor.
 Claude liep voorop, dan volgde Matthieu, die z'n vrouw bij de arm hield en achter aan ging dominee Gillies.
 Al spoedig werd de achtervolging gestaakt.
 De soldaten bleken liever het verlaten huis te doorzoeken, dan de bewoners achterna te zetten.
 Langs binnenpaadjes zochten de vluchtelingen hun weg.
 Tegen de middag kwamen ze doodmoe aan te Bricherasio, waar ze in het huis van dominee Gillies konden uitrusten van de doorgestane vermoeienissen.

V Tussen hoop en vrees.

Er was blijdschap in de kleine woning, toen de gemzenjager van Pra-del-Torno thuiskwam.
 Hij was langer weggebleven, dan men verwacht had en Hedwig had zich al ongerust gemaakt. Als hem toch eens een ongeluk was overkomen, men kon nooit weten, het werk van een gemzenjager is een heel gevaarlijk werk, reken er op!
 's Avonds moest Claude zijn avonturen vertellen. Het verhaal van de twee gemzen kon hij wel overslaan; zulke verhalen hadden ze al zo vaak gehoord. 't Waren mooie beesten, die vader thuis gebracht had, nou het waren prächbeesten, maar toen die dieren dan eenmaal bij Antonio in huis lagen, wat was er toen allemaal gebeurd?

29

Hij luisterde maar.
 Zijn hoofd hield hij op z'n handen en met z'n ellebogen steunde hij op tafel.
 Hij vond het mooi wat vader daar allemaal vertelde. Dat van die pas was al heel belangrijk; hij zou zo gauw hij kon eens gaan kijken hoe het er daar uitzag.
 „Dus we hebben hier voorlopig nog geen nood?”
 „Neen, naar de mens gesproken niet. Als de vervolging eenmaal losbreekt, zullen ze ook wel proberen hier te komen, maar ik denk niet, dat ze dat spoedig zal gelukken. Philips van Savoye, de opperbevelhebber is een menslievend en rechtschapen man, die het bloedvergieten haat.”
 „De Waldenzen zijn vroeger ook veel vervolgd, hé vader?” vroeg Paul.
 „Verschrikkelijk, jongen.”
 „Hé, vertel er eens iets van.”
 „Neen nu niet, je moet al die geschiedenissen maar eens lezen als je groter bent, 't is nu veel te akelig, om dat alles te weten. Maar zeg er 's vrind, 't is gauw Pasen. Ken jij de hoofdstukken al, die je voor me moet leren?”
 „Ja, Jesaja 53 ken ik al op m'n duimpje. Hoor u maar: „Wie heeft onze prediking geloofd”
 „Ho, ho, zo bedoel ik het niet, als het Goede Vrijdag is mag je dat hoofdstuk opzeggen. En hoe staat het met Mattheüs 28?”
 „Dat ken ik nog niet helemaal, vader.”
 „Dan straks maar weer gauw aan 't leren.”
 „Ja vader.”

De dagen en de weken gingen voorbij, maar in de Pra-del-Torno hoorde men niets van een vervolging der Waldenzen.
 Op z'n zwertochten door de valleien ontmoette de

31

gemzenjager weinig mensen en die hij sprak, wisten even weinig als hij zelf.

Tegen het einde van Mei ¹⁾ kon Claude zijn nieuwsgierigheid niet langer bedwingen. Hij moest er op uit om wat te horen en daarom besloot hij naar Bricherasio te gaan.

Wellicht kon dominee Gillies hem een en ander vertellen.

Nu dat was net zo.

Gillies had werkelijk nieuws voor de gemzenjager en Claude luisterde met gespannen aandacht.

Kort na de vlucht uit Rioclarreto — zo vertelde Gillies — was Filips van Savoye komen opdagen. Enkele predikers der Waldenzen waren hem tegemoet gegaan en hadden hem herinnerd aan zijn belofte, om eens een preek te gaan beluisteren.

„Daar wist hij zeker niets meer van?”

„Ja ja, hij wist het nog heel goed en werkelijk ging hij ter kerk in Angrogna, waar hij met grote aandacht naar een preek luisterde. Na de dienst verklaarde hij, dat hij zeer gesticht was en hij ging zelfs naar de predikant om te vragen of hij een afschrift van die preek mocht hebben. Ook wilde hij een kort overzicht van de leer der Waldenzen.

Graag natuurlijk.

Hij las ze en zond ze daarna naar de Paus, met het verzoek, dat de Paus zou ophouden met het vervolgen van een volk, dat zo weinig ketterse gevoelens bleek te bezitten.”

„Prachtig, die Filips is nog eens 'n kerel!” verzekerde de gemzenjager.

„Wacht maar, nu moet je horen. De Paus was dat helemaal niet eens met Filips; hij wilde de Waldenzen

¹⁾ 1560.

„'t Wordt oorlog, vrouw,” zei hij, „er is geen ontkomen meer aan, de Hertog wil goede vrienden blijven met de Paus en met Koning Philips van Spanje, en aan die vriendschap zal hij de Waldenzen opofferen.”

VI Het onweer nadert.

In die zomer had Claude het verbazend druk. Hoewel er nog steeds onderhandeld werd, stond het bij hem al vast, dat het op oorlog zou uitlopen. De gemzenjager begreep best, dat er in geval van nood besloten zou worden, alle vrouwen en kinderen naar de Pra-del-Torno te zenden. Dat was een onneembare en hooggelegen vallei. Er was in de Pra ruimte genoeg om alle Waldenzen te bergen, maar . . . er moest natuurlijk voedsel zijn.

Claude had er met enkele jagers over gesproken en die waren het goed met hem eens. Dus besloten zij zoveel wild te schieten en te drogen als maar enigszins mogelijk was: als er vluchtelingen in de Pra kwamen, moest er voorraad zijn.

Nu mocht Paul vaak mee.

Alleen op de grote gevaarlijke tochten mocht hij zijn vader niet vergezellen, maar anders ging hij geregeld mee.

De grote boog was allang af en hij mocht die ook meenemen, al gelukte het hem niet er een gems mee te schieten.

't Stond toch zo echt jagerachtig, meende Paul, met 'n boog over de schouder te lopen.

Op 'n dag ontmoette Claude Antonio, de schaapherder.

„Zo Antonio,” zei hij, „heb jij je schapen al geschoren, man?”

vergeven, wat ze tot nu toe gedaan hadden, maar dan moesten ze ook dadelijk weer tot de Moederkerk terugkeren.”

„Dat doen we nooit, Gillies!”

„Nee, natuurlijk niet, maar nu moet je verder horen. Filips wil nu nog een poging wagen, en daarom zal er over enkele weken een grote vergadering zijn. Hier in Bricherasio. De leraars en de hoofden van de gezinnen moeten daar komen; ik verwacht jou natuurlijk ook.”

„Ik hoop er te zijn ook.”

Met dit nieuws kwam Claude bij Hedwig terug.

En enkele weken later ging hij op stap, om de vergadering bij te wonen. Hij trof er Matthieu ook, die hem nog allerlei bijzonderheden wist te vertellen over die verschrikkelijke nacht.

Filips van Savoye verscheen er werkelijk, met z'n ambtsgenoot La Trinita.

Hij had maar een korte boodschap: de vervolging zou onmiddellijk beginnen, als de Waldenzen er niet in toestemden te luisteren naar de prediking van enkele geestelijke broeders, die hij had meegebracht.

De leraars konden dan die prediking onderzoeken en zien welke bezwaren zij hadden.

Dat was best.

Als de prediking der paters het zuivere Evangelie bracht, zonder menselijke bijvoegsels, zouden ze er gaarne naar luisteren.

Maar och heden, de proef mislukte totaal.

De paters kenden zelf het Evangelie niet goed, hoe zouden ze het dan kunnen prediken.

Nee, zulk een verkondiging van Gods Woord begerden de Waldenzen niet.

Toen was de zaak gauw beslist.

Somber gestemd kwam Claude thuis.

„Da's me ook 'n vraag, 't is immers al volop zomer, wat moeten de beesten dan met die dikke vacht beginnen?”

„Begrijp ik best, maar waar heb jij de wol geaten, weer verkocht aan de kooplui van Turijn of Milaan zeker?”

„Ze zijn er wel om geweest, maar Antonio is niet zo lom geweest om ze te verkopen.”

„Hoe zo Antonio?”

„Wel, omdat de valleien die wol zelf wel eens nodig kunnen hebben. Er zal immers oorlog komen. Claude? Welnu, de wol ligt allemaal nog bij mij in huis en in de Pra kunnen ze straks die wol tot kleren verwerken — 't zal wel nodig zijn!”

„Maar jij bent Rooms, Antonio . . .”

„Dat weet ik heel goed hoor Claude, wat dacht je dan, en ik blijf het ook, maar die vervolging keur ik niet goed, die kan niet naar Gods wil zijn en daarom help ik mee, m'n wol heb je al vast.”

Claude drukte de herder de hand.

„Ik dank je wel Antonio, als alle Rooms en zó waren . . .”

„Dan werd er niet één ketter meer vervolgd,” vulde de herder aan.

Als Paul niet met z'n vader mee mocht op de jacht, dwaalde hij met andere jongens door de Pra om grote stenen te verzamelen. Die werden op bepaalde plaatsen op hopen gelegd — 't waren de kanonskogels der Waldenzen.

Aan alles was te merken, dat er een zware tijd op handen was.

Toch was het onweer nog niet losgebarsten.

De zomer verstreek en men hoorde niets.

Tot eindelijk in October ¹⁾ het gerucht door de val-

¹⁾ 1560.

Claude drukte de herder de hand.

waar berouw tot God te wenden. Voorts moest door ieder gezin zoveel mogelijk voorraden van voedsel, klederen en gereedschappen worden verzameld.

Paul rilde, toen hij één der sprekers hoorde vertellen, dat er een leger van 40.000 man voetvolk en 200 ruiters gereed stond om de Waldenzen te verdelgen. Hoe zouden ze het daar ooit tegen uithouden.

Wat zei die man daar? Hoe groot was het leger van de Waldenzen? Wel verschrikkelijk!

Maar 4200 gewapende mannen.

Wat moest dat worden!

„Blijf hier rustig staan, Paul”, zei de gemzenjager, en tegelijk begon hij naar voren te dringen.

Paul keek z'n vader verwonderd na.

Wat moest vader nu?

Er werd ruimte voor hem gemaakt, men kende de dappere gemzenjager van Pra-del-Torno wel. 't Is waar, hij had dominee Gillies in de steek gelaten, maar dat was toch ook weer geen wonder geweest, als een mens ook zó wordt geplaagd.

Maar later had hij dan toch de dominee maar gered. daar in Rioclareto. O ja, men wist er alles van. Matthieu had er wel voor gezorgd, dat het verhaal door de valleien bekend was geworden.

Nu was Claude voor aan de vergadering gekomen. Daar stond Gillies met enkele andere leiders.

'n Ogenblik later stond de gemzenjager op een grote steen, die als spreekgestoelte dienst deed.

Ieder spande zich in om te horen, wat de gemzenjager te zeggen had.

„Broeders”, zo begon hij, „de ramp is niet meer af te wenden, er komt oorlog. Wij mogen voor God betuigen, dat we gedaan hebben, wat we konden, maar nu is het uiterste bereikt. Het Woord Gods mogen we niet prijs geven, liever moeten we ons leven wagen.”

leien ging, dat de Hertog openlijk de oorlog aan de Waldenzen had verklaard.

Hij was bezig met een groot leger samen te stellen uit allerlei uitvaagsel der maatschappij, Boeven en vagebonden, die in de gevangenis zaten, kregen de vrijheid, op voorwaarde, dat ze dienst namen in het leger.

Het besluit was genomen, dat de Waldenzen nu moesten worden uitgeroeid.

Zodra dit bericht in de valleien aankwam, riepen de leraars een grote vergadering bijeen te Bricherasio, waar Gillies dominee was.

Claude trok er natuurlijk ook heen en Paul mocht mee; de jager wilde z'n jongen al vroeg leren, waar de kracht der Waldenzen school; niet in de macht hunner wapenen, maar in hun vertrouwen op God.

Het was een aangrijpend gezicht, die honderden mannen daar bijeen te zien op de hoogvlakte bij Bricherasio, onder de bewolkte hemel.

Plechting schalde hun lied, dat een gebed was tot God:

„O Heer, verlaat mij niet!
 Mijn hart vertrouwt op U alleen;
 Mijn zielsoog wendt zich naar U heen;
 Gij zijt mijn Psalm, mijn lied,
 Gij zijt mijn toeverlaat!
 Beproeft Gij mij door nood en leed,
 Gij blijft tot troost en hulp gereed,
 Die trouw mij gadeslaat.”

Daarop deed dominee Gillies het gebed, waarin hij de zaak der Waldenzen aan de Heere aanbeval en om Gods hulp smeekte in de komende strijd.

Er werden vervolgens verschillende besluiten genomen. De leraars moesten elk in zijn eigen kerk de mensen opwekken om zich in 'n oprecht geloof en 'n

De bevolking der valleien telt ongeveer 18.000 zielen. Daarbij zijn 4200 weerbare mannen. Ik zou nu zeggen, laten nu de grijsaards, de vrouwen en de kinderen naar de Pra komen.”

„Dat kan later nog wel!” schreeuwde er een.

„Nee,” ging Claude voort, „later kan het te laat zijn. We moeten daarmee niet wachten. Nu kunnen ze allen veilig de Pra bereiken.”

Luide kreten van instemming werden gehoord.

Paul stond te genieten.

Die vader toch, wat durfde hij. Zo maar te spreken — hardop — in zo'n grote vergadering. Als moeder 't hoort, zal zij misschien wel weer zeggen: neen, Claude, dat had ik nooit van je gedacht, dat je zoiets zou durven, dacht Paul.

Stil, vader praatte nog door.

„Laat zo spoedig mogelijk de tocht naar de Pra beginnen,” ging de jager voort, „en laten we allen zo veel mogelijk mondvoorraad en klederen en gereedschappen meebrengen. Er is in de Pra al heel wat bijeengebracht. Zelfs Roomse mensen helpen ons!”

En Claude vertelde toen van Antonio, die al de wol van zijn schapen voor de Waldenzen had bewaard.

Toen de jager ophield met spreken klonken overal luide kreten van instemming.

Daarna sprak Gillies.

Hij raadde de mannen aan om te doen, wat de gemzenjager had gezegd. De Pra-del-Torno was ruim en groot, dat wisten ze allen en men kon die langs de steile hellingen onmogelijk bereiken. Alleen het pad door de smalle kloof was bruikbaar, maar dat pad zou dan ook sterk bewaakt moeten worden.

Er werd nog een Psalm gezongen en daarna sprak Gillies het dankgebed uit.

De vergadering ging daarop rustig uiteen.

Men wist het: het onweer naderde nu snel, maar het vertrouwen was op de Heere der heirscharen en men zou doen wat de hand vond om te doen.

Aan Hedwig vertelde Claude alles wat er op de vergadering was verhandeld.

Toen zij hoorde van het grote leger, dat op de valleien zou af komen, schrok ze toch, maar Claude stelde haar gerust.

„Maak je niet bang, vrouw,” zei hij, „onze vijanden komen met een leger van 40.000 boeven en bandieten, maar wij komen met de Heere, onze God, daarom behoeven we niet te vrezen.

Die Zondag preekte dominee Gillies over de verdelging van het grote leger van Sanherib, de Assyrische Koning, die kwam om Jeruzalem te verdelgen en wiens leger door de verderfengel Gods werd geslagen.

VII Met een trom achter de geiten aan.

In de buurt van de vallei van Angrogna woonde Daniëlle, de zuster van de gemzenjager. Ze hield een aantal geiten en kon door het maken van kaas en door het spinnen van wol in haar onderhoud voorzien.

Op zijn zwerftochten bezocht de jager z'n zuster heel vaak en soms bracht hij in haar huisje wel eens een nacht door, als het te laat was geworden, om nog naar de Pra te gaan.

Er had nu een hele uittocht naar de Pra plaats en Claude en Hedwig spraken er al over, dat tante Daniëlle ook wel spoedig zou komen opdagen.

Maar tante Daniëlle kwam niet.

Ze moest toch zeker bericht hebben ontvangen, want overal was de boodschap gebracht, dat allen naar de Pra moesten trekken.

40

Nu dat kwam uit.

Tante zou juist naar bed gaan, toen Paul aan haar deur aanklopte.

„Hé, Paul, jij nog zo laat hier, wat betekent dat nou; er is toch geen narigheid in de Pra?”

„Bij ons thuis niet, tante, maar ik kom voor de oorlog,” zei Paul voornaam.

„Voor de oorlog? Wat heb jij met de oorlog te maken, Paul?”

Nu vertelde de jongen zijn verhaal.

Tante had er schik van.

„'t Is best dat je gekomen bent, Paul,” zei ze. „Ik had anders niet geweten, hoe ik met de geiten boven in de Pra had moeten komen. Maar we gaan nu eerst slapen hoor. Morgen zullen we verder zien.”

Zo gebeurde het ook.

Paul sliep na z'n lange wandeling voortreffelijk en de volgende morgen begon de drukte.

Tante moest natuurlijk orde op zaken stellen. Wie zou zeggen voor hoe lang ze wel wegging; misschien kwam ze wel nooit meer in haar huisje terug.

Alles wat enige waarde had, pakte ze in om het mee te nemen en wat ze achter moest laten borg ze zo goed mogelijk op.

Dat rommelen in tantes schatten vond Paul verrukkelijk.

Opeens gaf hij een schreeuw van blijdschap.

„O tante!” riep hij, „zie eens wat ik hier vind, 'n trom, 'n echte soldatentrom; mag ik er eens mee trommelen?”

Hij wachtte niet eens tantes antwoord af, maar begon alvast een oorverdovend orkest te geven.

„Jongen nog toe, wat 'n leven maak je, ja die trom is nog van je oom, die is vroeger soldaat geweest.”

Tantes man was jaren geleden gestorven, maar de

42

Claude had het in deze dagen zo verschrikkelijk druk, dat hij er niet aan denken kon, naar z'n zuster te gaan, maar toen Paul vader en moeder zo over tante hoorde praten, kreeg hij ineens een pracht-idee.

Hij kon er wel heen.

Claude schudde zijn hoofd.

„Wat moet jij nu toch bij tante doen?”

„Tante heeft immers veel geiten, en het is toch op de vergadering gezegd, dat alles naar de Pra gebracht moest worden? Vooral geiten,” liet hij er heel wijs op volgen, „want die geven melk.”

„Daar zeg je zo wat, tante zal verlegen zijn met haar beesten, Claude, denk je ook niet?” vroeg Hedwig.

„Dat kan heel goed zijn, maar weet jij de weg, Paul?”

„O, heel best, vader, ik ben toch vaak genoeg met u mee geweest, als u naar tante ging?”

„Ja, nu, dat is dan goed, jij zou de geiten voor tante kunnen voortdrijven; zij zal toch nog genoeg te dragen hebben. Best, jij gaat morgen naar tante Daniëlle. Haast behoef je niet te maken, want we hebben nog al de tijd. Zorg er voor, dat je tante goed helpt en wees voorzichtig.”

„Ja vader,” beloofde Paul.

Die nacht kon hij haast niet slapen van blijdschap. Nu mocht hij toch ook wat doen voor de goede zaak. Zo'n koppel geiten naar de Pra brengen betekende toch wel wat.

Paul voelde zich heel groot, nu hij zo'n opdracht mocht gaan vervullen.

De volgende morgen stapte hij welgemoed de deur uit; een dikke alpenstok had hij in de hand en moeder had zijn knapzak met een flinke portie brood en gerookt gemzenvlees gevuld, want het zou wel avond zijn eer hij bij tante was.

41

trom had zij altijd nog bewaard als 'n aandenken aan zijn diensttijd.

„Geef maar hier Paul, ik zal 'm opbergen, want ik kan dat ding niet meenemen.”

Maar dat beviel Paul heel niet.

Hij soebatte zolang tot tante beloofde, de trom het laatst van alles te zullen opbergen.

Het was al bijna avond toen de geiten nog bijeen gedreven moesten worden. Tante had dit werkje voor 't laatst gehouden, maar zodoende was er nu geen kans meer om nog op pad te gaan. Ze zouden nog een nacht moeten overblijven, maar ze spraken samen af, dan de volgende morgen heel in de vroege op reis te zullen gaan.

Daar nu, nu mankeerden er nog drie geiten, waar zouden die beesten zitten?

„Wacht maar tante, die zal ik wel gaan opsporen,” zei Paul gedienstig, en meteen had hij de trom al om de hals gehangen en trok hij er al trommelend op uit.

Tante riep hem nog na, niet te ver gaan, doch Paul zwaaide maar eens: 't zou best terecht komen.

Maar 't kwam niet terecht.

Paul dwaalde langs allerlei kronkelpaadjes, maar nergens zag hij de verloren geiten.

Ten slotte was hij zo ver weg, dat hij zelf niet meer wist hoe hij bij tante terug moest komen.

Daarbij viel nu de duisternis snel in; 't was begin November en dan is het vroeg donker.

Langzamerhand drong het tot zijn besef door, dat hij verdoofd was.

Toch maakte hij zich niet bang; hij had zijn trom immers. En die zou hij geducht gebruiken; mogelijk kwam er wel iemand op af of hoorde tante hem.

Vooruit maar Paul, sla er maar op.

Nu, dat deed hij ook geducht.

43

Even stoppen met de trom.

Dan opeens . . . wat was dat nu?
 Even stoppen met de trom.
 Hoorde hij daar mensen?
 Gerust ja, hij hoorde duidelijk stemmen.
 Dan maar weer slaan, zo hard je kunt.
 En al trommelende liep Paul in de richting van waar
 het geluid der stemmen tot hem gekomen was.

VIII Die kwajongen heeft ons beet gehad.

Begin November kwamen de vijanden opdagen. Onder bevel van generaal La Trinita trokken de troepen het riviertje de Pellice over en daarmee waren ze in het gebied der Waldenzen aangekomen. De toelig was, eerst de vallei van Angrogna te veroveren. Daartoe trokken twaalfhonderd man het dal in, terwijl de overige troepen zich over de hoogten ter weerszijden van de weg verdeelden. Het aantal Waldenzen, dat tegenstand bood tegen de oprukkende vijand, was niet groot. En velen hunner waren slechts met slinger en boog gewapend. Toch probeerden zij de vijand tegen te houden. Helaas, ze zagen al spoedig in, dat dit onmogelijk was. De overmacht was veel te groot en hun bewapening onvoldoende. Daarom trokken de Waldenzen zich zo vlug mogelijk terug naar hoger gelegen plaatsen, om daar versterkingen af te wachten. De avond daalde reeds en La Trinita besloot het er voor deze dag bij te laten. Zijn troepen waren vermoeid van de ongewone strijd op de steile bergpaden en hadden dringend behoefte aan rust. Zodra de Waldenzen hun veilige plaatsen bereikt hadden, hielden ze een godsdienstoefening. Allen knielden neer en daar onder de avondlijke Alpenhemel zonden ze hun gebed op tot God, om Hem hun nood bekend te maken en Zijn hulp af te smeken. Plotseling ontstond er in het vijandelijk kamp een geweldige lawaai. Gelach, gejoel en geschreeuw klonk er uit het leger der Piemontezen. Enkelen hunner hadden ontdekt, dat de Waldenzen boven op de bergen lagen neergeknield en dadelijk richtte zich aller blik naar de

Ondertussen zat tante Daniëlle in doodsangst. Toen het donker begon te worden, had ze al eens buiten gekoken, of ze Paul nog niet zag, maar toen het eindelijk volslagen duister was en de jongen nog niet thuis kwam, maakte zij zich ongerust. Ze liep een eind de weg op, riep z'n naam, luisterde maar alles vergeefs. Eindelijk was ze maar naar bed gegaan, doch slapen deed ze niet. Telkens lag ze te luisteren of de jongen er nog niet was. Eindelijk viel ze in een onrustige slaap. Toen ze wakker werd, was het al dag. Vlug sprong ze uit bed, maar Paul was er nog niet. Ze begreep wel, dat hij verdoemd moest zijn of verongelukt, maar in elk geval, zij kon nu niet meer wachten, ze moest naar de Pra. Daar trok ze heen, met haar bezittingen. De geiten dreef ze voor zich uit, maar dat werd al spoedig een bende en ze was heel dankbaar toen ze Antonio, de herder ontmoette. Ze vertelde hem wat er gebeurd was en Antonio was wel zo vriendelijk haar verder te helpen. Laat in de middag kwam ze in de Pra aan, met het onstellige nieuws, dat Paul er niet was. Hedwig was alleen thuis met de meisjes. Claude was de vorige dag al weggegaan: opgeroepen. De vijanden waren de valleien binnen gevallen en het eerste treffen zou plaats hebben. Droevig zaten de beide vrouwen bij elkaar. De volgende dag kwam Paul nog niet opdagen. Antonio was de hele dag op zoek geweest, maar tevergeefs . . . nergens was een spoor van de jongen te ontdekken.

bidders daar boven. Hun spotlust werd er door opgewekt en ze maakten zich niet weinig vrolijk over die domme boeren en jagers, die meenden, dat zij op deze wijze het leger van de Hertog zouden kunnen weerstaan. Men maakte allerlei grappen, spotte en lachte — het was een lawaai en het leek wel of er feest was in plaats van oorlog. Ondertussen was het geheel duister geworden. Nóg waren de soldaten van La Trinita niet uitgelachen, toen ze opeens tromgeroffel hoorden, beneden zich in het dal. Wat was dat nu? Kwam daar 'n nieuwe troep vijanden aan? O, die listige Waldenzen! Nu meenden ze zeker in de duisternis van de nacht de soldaten van de Hertog in een wolvenklem te laten vastlopen. Het tromgeroffel hield aan. O, het leed geen twijfel, daar beneden kwamen nieuwe troepen Waldenzen aan. Wat moesten de dappere soldaten nu toch beginnen. 't Was hier toch al zo'n akelig land, met al die steile hellingen en diepe kloven. En dan nog donker ook. Neen, dat kon niets worden! De schrik sloeg de spotters om het hart. Zouden ze hier nu in de duistere nacht, als schapen worden geslacht? Maar dat wilden ze niet afwachten. Vluchten! Wie sprak het eerst dit woord? Niemand wist het. Maar als het licht zo snel ging het door de gelederen: vlucht! vlucht!

Ze grepen hun wapenen en namen de kuiten!
 Daar boven hadden de Waldenzen het rumoer in het vijandelijke kamp gehoord.
 Zij meenden dat de vijand in het nachtelijk duister een nieuwe aanval in de zin had en hoewel ze erg moe waren, grepen ze hun wapens en stormden de bergen af, om die aanval te weerstaan.
 Toen klom de angst der vijanden tot razernij.
 Ze smeten hun wapens weg en zetten het op een lopen.
 Zo verloren ze in enkele ogenblikken, wat ze met veel moeite in een ganse dag hadden veroverd.
 De Waldenzen, die al heel gauw begrepen, hoe de vork aan de steel zat, vervolgden hun vijanden zo lang ze konden en trokken eindelijk terug met een massa wapens, die hun vijanden in hun angst hadden weggevoerd.
 Die wapens kwamen natuurlijk goed te pas, want zij waren er slecht van voorzien.
 Slechts drie Waldenzen sneuvelden bij dit nachtelijke gevecht, terwijl de vijand zeven en zestig man verloor.

Moe van het zwerven en het slaan op zijn trom, zette Paul zich eindelijk neer op een steen.
 Hij had zo gehoopt, dat hij de goede weg naar tantes huis nog zou vinden, maar al zijn getrommel had hem niets geholpen.
 En van de mensen, die hij straks duidelijk gehoord had, vernam hij ook niets meer.
 't Was ondertussen helemaal nacht geworden.
 O, Pauls ogen werden zo zwaar, hij knikkebolde al. Langzaam gleed hij van de steen af en ging er met zijn rug tegen aan zitten.
 Zo sliep hij in, met de trommel nog in de handen. Hij droomde van de geiten, van tante, van vader, die

48

De geweldige man vroeg hoe Paul heette en wie zijn vader was!
 Met trots zei de jongen, dat zijn vader Claude heette, de gemzenjager van Pra-del-Torno.
 Al gauw begreep Paul, dat men hem voor een verrader hield; dat hij een afspraakje had gehad met de Waldenzen daar boven, om de soldaten van La Trinita schrik aan te jagen met z'n trom en ze zodoende in de val te laten lopen. 't Hielp niet of Paul het verhaal vertelde over zijn tante Daniëlle en over haar geiten; de generaal zei, dat dit allemaal praatjes waren, waarvan hij niets geloofde.
 Aan 't eind van het verhoor vroeg Paul heel beleefd of hij nu naar huis mocht. Tante zou niet weten, waar hij bleef en moeder zou zo ongerust worden.
 Maar de generaal schudde het hoofd.
 „Naar huis?” vroeg hij spottend.
 „Nee, nee, mannetje, zo'n kleine spion laten wij niet naar huis gaan. Weet jij wel baasje, dat wij door jouw schuld onze stellingen daar boven verloren hebben? Die ellendige Waldenzen hebben ons in de nacht kunnen verslaan en dat was jouw schuld.”
 In eens kwam er een grote blijdschap in het hart van Paul. 't Was net of hij nu niet meer zo bedroefd was als straks. Had hij dat goed gehoord? Was hij, Paul, de oorzaak, dat de Waldenzen het gewonnen hadden?
 Maar dat was toch heerlijk.
 O, als hij nu thuis kwam, wat zouden vader en moeder dan blij zijn. Vader zou hem zeker een flinke jongen noemen en als de oorlog over was en vader weer op de gemzenjacht ging, zou hij heel beslist mee mogen.
 De generaal praatte al weer door.
 Wat zei hij nu?
 Hier blijven?
 O ja, Paul verstond het goed: hij moest bij de sol-

50

zo'n dappere gemzenjager was, de dapperste van heel de Pra.
 Hé, daar zat vader weer achter een gems aan; hij schoot! Wat knalde dat schot. De gems tuimelde naar omlaag.
 Nu riep vader aan hem. Ja natuurlijk, hij moest naar beneden klauteren, om de gems te gaan halen, maar hij kon niet. 't Was net of hij vastgehouden werd.
 En wat schreeuwde vader hard; zo vreemd had vader nog nooit geroepen; vader noemde z'n naam niet eens, riep maar van jongen! . . .
 Met 'n gil werd Paul wakker.
 Wat was er nu aan de hand?
 Paul zag een aantal mannen om zich heen staan, die door elkaar schreeuwden.
 Hij kon ze maar half verstaan, maar zoveel begreep hij wel uit hun gepraat, dat hij hen te pakken had gehad. Hij hoorde ze schelden op die kwajongen.
 Ze praatten over een lelijke list van de Waldenzen, over beet gehad enz.
 Maar wat had Paul dan toch gedaan?
 Daar lag zijn trom, o ja, dat was waar, hij had hard op z'n trommel geslagen, vooral toen hij mensen hoorde. Hij had gehoopt, dat hij zodoende de weg naar tantes huis zou terug vinden.
 En nu waren er mensen.
 Maar ze zouden hem niet naar tante terugbrengen, dat begreep hij wel.
 „Mee naar de generaal!” hoorde hij commanderen, en meteen pakten een paar van die kerels hem bij zijn arm.
 Het duurde een hele poos, eer hij voor La Trinita werd gebracht.
 Eindelijk mocht hij de tent van de generaal binnen, tussen twee soldaten in.

49

daten van de Hertog blijven; hij was nu een gevangene.
 „Brenge hem weg!” beval La Trinita, „en pas goed op die kwajongen, misschien kunnen we hem later nog goed gebruiken. 't Is een echte Waldenzer, dat heb ik al begrepen!”
 Toen werd Paul weggebracht en opgesloten.
 Van slapen kwam die nacht niets meer.
 Nu en dan zat hij stiltejes te huilen, maar als hij weer dacht aan de woorden van de generaal, dan droogde hij zijn tranen.
 Hij had de Waldenzen toch lekker een grote dienst gedaan en de generaal had gezegd, dat hij een echte Waldenzer was.
 Goed zo, dat wilde hij juist graag zijn!

IX De gemzenjager weet heel wat te vertellen, maar Hedwig weet ook wat.

Rusteloos liet Hedwig het spinnewiel snorren. Er was heel wat te doen, dag aan dag zat zij te spinnen en daarbij werd zij trouw geholpen door tante Daniëlle. Hier in de Pra hielpen de mensen elkaar allemaal. Dat moest ook wel, want nu er zoveel vluchtelingen in de Pra vertoefden, was er werk bij hopen. Maar ieder had zijn taak. Sommigen sponnen, anderen weefden, weer anderen zorgden voor de voedselvoorziening.
 En terwijl zij de rel van het spinnewiel trapte en met haar handen vlug de draden op de haspel wond, liet zij haar gedachten de vrije loop.
 't Was nu al Januari ').

Maanden duurde de oorlog nu reeds. Al die tijd was de gemzenjager niet thuis geweest. Af en toe had hij

) 1961.

51

een boodschap gezonden, maar verder had zij niets van hem gehoord of gezien.

En dan Paul.
Nog altijd was de jongen weg
Als zij daar aan dacht werd zij erg bedroefd.
Hoe vaak had zij de Heere al gebeden of Hij haar toch de jongen weer terug wilde geven.
Kom, dacht ze, ik zal een lied zingen, misschien verzet ik dan m'n droevige gedachten.

En weldra klonk door de kamer een oud-Waldenzenlied:

Beneden vindt mijn ziel,
Geen plaats der ruste om zich heen;
In Jezus rust mijn hart alleen,
Sinds alles mij ontviel,
'k Zal spoedig bij U zijn,
U leven tot in eeuwigheid;
Gij hebt Uw volk een stad bereid,
Aan 't einde der woestijn!

„Moeder, moeder, daar is vader!”
Brigitta stormde binnen met een stralend gezicht.
Hedwig sprong op.
Werkelijk, daar stond Claude in de deur.
Dat was 'n vreugde.
Man en vrouw omhelsden elkaar.
„Claude, Claude, ben je daar eindelijk!”
„Zoals je ziet, vrouw en ik denk, dat ik net op tijd ben, want je was wat bedroefd, is 't niet? Ik meende het op te merken uit het lied, dat je zong.”
„Och, bedroefd ben ik alle dagen sinds jij weg was en Paul er niet meer is.”
„Paul komt de een of andere dag nog wel, vrouw,” troostte de gemzenjager, maar of het werkelijk gebeuren zou, wist hij ook niet.

52

„En wordt het nu haast vrede, Claude?”
„Vrede, we beginnen weer opnieuw!”
„Wat zeg je, weer opnieuw beginnen met die vreselijke oorlog?”
„Ja zeker, Hedwig, we beginnen weer opnieuw, want we zijn verschrikkelijk beetgenomen door die generaal La Trinita.”
„Hoedat zo?”
„Dat zal ik je vertellen.
Aanvankelijk ging het best. Telkens wonnen we en de Piemontezzen waren niet tegen de Waldenzen opgewassen. Toen is de generaal het over een andere boeg gaan werpen.
Hij had allang begrepen, dat wij dapper waren en ons niet zo gemakkelijk op de vlucht lieten drijven.
Daarom nam hij een list te baat.

Ja, nú noem ik het een list, maar dat hadden we toen geen van allen door. Wij dachten, dat hij goede bedoelingen had en evenals wij graag gauw een eind wilde maken aan het bloedvergieten. Hij had gehoord, zo vertelde hij, dat de Hertog graag vrede wilde sluiten, als de Waldenzen maar op een paar punten wilden toegeven. We moesten onze wapenen afleggen en die in het huis van één onzer oversten brengen. Vervolgens zou hij met een klein gevolg komen om in de kerk van St. Lorenzo te Angrogna de mis te laten bedienen.”
„De mis bedienen in een Waldenzenkerk, Claude?” vroeg Hedwig verschrikt.

„Ja, ik vond dat ook niet zo mooi, maar La Trinita zeide, dat dit slechts voor de vorm was, om de Hertog te laten zien, dat wij geen koppige, onverzettelijke mannen waren.

Nu goed, hij heeft z'n zin gekregen en in die kerk is toen de mis bediend en daarna heeft hij Pra-del-Torno bezocht.”

54

Kom, dacht ze, ik zal een lied zingen, misschien verzet ik dan m'n droevige gedachten.

53

„Ja, dat weet ik,” viel Hedwig haar man in de rede, „ik heb mij er over verbaasd, dat jullie zo dwaas konden zijn, om je vijand hier te brengen. De Pra is onze enige goede schuilplaats en jullie begrijpt toch wel, dat hij nu de een of andere dag een aanval op de Pra zal ondernemen.”

„Zeker, zeker, daarvoor ben ik ook bang, maar 't was onze aanvoerders niet aan 't verstand te brengen. Ze vertrouwden volkomen op 't woord van La Trinita en konden zich niet voorstellen, dat de man alles huichelde.”

„Nu, en wat is er toen verder gebeurd?”
„Toen hebben we 20.000 kronen moeten opbrengen; als wij die som betaalden zou hij met z'n soldaten wegtrekken.”

„En die hebben jullie betaald ook?”
„Wel zeker, 't is bij elkaar gekomen . . . , maar hij trok niet weg.”

„Dacht ik wel, hij had zeker nog meer eisen?”
„Ja, onze leraars moesten weggestuurd worden.”

„Net, dat is wat moois. Maar dat is toch niet gebeurd, Claude?”

„Dat is ook gebeurd. O, als ik er nog aan denk, midden in de winter werden onze dominees over de Col Julien naar Frankrijk verbannen. Nog zie ik dominee Gillies gaan”

„Maar hadden de Waldenzen dan hun verstand verloren, Claude?”

„Dat heb ik ook wel eens gedacht, maar je moet goed begrijpen, dat deden ze allemaal om een eerlijke vrede te verkrijgen en om eindelijk toestemming te erlangen God te dienen volgens Zijn Woord. De Heere weet, dat wij allen te goeder trouw waren, we hoopten zo, dat alles nog goed zou worden, maar we zijn deerlijk bedrogen, Hedwig, we zijn bedrogen!”

55

Claude staakte even zijn vertelling.
 Hedwig zuchtte: „Hoe is het toch mogelijk, hoe is 't mogelijk! Dat wijze mannen toch zulke dwaze dingen kunnen doen.”
 „Och, wij hoopten, dat onze afgevaardigden, die naar de Hertog gegaan waren, goede berichten mee zouden brengen. Daarom dachten we: laten we nu nog wat geduld hebben; straks wordt alles goed.”
 Ondertussen maakte La Trinita het toch wel al te bar. Hij betrok met z'n soldaten de winterkwartieren en al het voedsel, dat hij niet kon meenemen, maakte hij onbruikbaar. Onze molens verbrandde hij en de soldaten loerden er voortdurend op, om Waldenzen gevangen te nemen en mee te nemen naar hun kwartieren.
 O, 't was niet om uit te staan.
 Maar eindelijk, eindelijk na een afwezigheid van zes weken kwamen onze afgevaardigden terug.”
 „En?”
 „Ze hadden de boodschap meegekregen, dat wij ogenblikkelijk Rooms moesten worden en dat wij anders verdelgd zouden worden.”
 „Ontzettend Claude!”
 „Ja en de Hertog meent het, want hij heeft al reeds een nieuw leger aangenomen, dat de troepen van La Trinita moet komen versterken.”
 „Dan zijn we verloren, Claude.”
 „Als de Heere het niet verhoedt, ja. Maar we zullen toch nog proberen, om aan de greep van de vervolger te ontkomen. Onze leraars zijn teruggeroepen en we proberen nu een verbond te sluiten met de bewoners van de vallei van Pragela, als die ons willen helpen. En dan zullen we beginnen te vechten tot het einde. Ons geduld is nu uit. Maar ons geloof prijsgeven doen we nooit, Hedwig, we willen liever sterven!”

56

„Ik heb al gezegd tegen Hedwig, die jongen is vast Paul geweest,” zei tante.
 „Ja, dat is zeker, maar waar is hij dan gebleven?”
 „Daarover heb ik me ook al suf gedacht, Claude, o, o, als dat toch Paul geweest is.”

Die avond zaten ze allen gezellig bij het vuur.
 Claude had z'n beide meisjes op de knie en moest haar mooie verhalen vertellen.
 Later toen de kinderen naar bed waren, zaten de grote mensen nog lang met elkaar te praten over Paul.
 Die nacht sliep de gemzenjager weer eens in z'n eigen huis. Maar de volgende morgen moest hij al vroeg weer afscheid nemen. De oorlog riep hem en de gemzenjager mocht niet op het appel ontbreken.

X De eed op de heuvel.

Op 20 Januari was Claude weer terug bij zijn vrienden. Ze hadden hem groot nieuws te vertellen.
 Juist op die dag was er een besluit van de Hertog afgekondigd, waarbij gelast werd, dat de Waldenzen binnen 24 uur de mis moesten bijwonen. Deden zij dit niet, dan zouden de gevolgen verschrikkelijk zijn. Met zwaard en strop zouden ze dan gedwongen worden.
 „En wat doen we nu?” vroeg Claude aan dominee Gillies, die hem dit vertelde.
 „Ik denk, dat we het doen zullen.”
 „Maar dat is toch niet waar? Dat is toch onmogelijk, Gillies?”
 „Wacht nu even, het is ook nog niet beslist. Morgen pas behoeven we een besluit te nemen, maar ik heb al van velen gehoord, die zeggen, dat we het maar doen moeten.”

58

Terwijl de gemzenjager zo aan het vertellen was, had Hedwig het eten gereed gemaakt. Tante Daniëlle kwam binnen en allen verenigden zich aan de dis.
 „Nu moest onze Paul er nog zijn,” zei Hedwig, „dan was alles weer goed.”
 „Heb je Claude al verteld, wat Antonio van die soldaat gehoord heeft?” vroeg tante.
 „Nee, da's waar ook, maar och, wat hebben we daar aan! Moet je horen, Claude. Antonio is in de Pra geweest, om z'n vrouw en z'n dochters te bezoeken. Je weet, dat die ook in de Pra wonen uit vrees voor de soldaten. Nu, maar Antonio zwerft dan hier en dan daar en zo hoort hij nog wel eens iets. Op z'n zwerftochten heeft hij een soldaat gesproken van het leger van La Trinita. Die kerel vertelde Antonio, dat de Waldenzen zulke listige kerels waren.
 „Hoe zo?” had Antonio gevraagd.
 „Wel, in 't begin van November van 't vorige jaar hadden ze op een dag de Waldenzen verdreven naar de hoger liggende bergen en net toen 't donker was en de soldaten hun kwartieren hadden betrokken hoorden ze tromgeroffel en ze meenden niet anders of er kwam een nieuwe afdeling Waldenzen aan. Ze zijn toen op de vlucht geslagen en de Waldenzen hebben 'n mooie overwinning behaald.”
 „Ik weet het, ik weet het!” lachte de gemzenjager, „ik ben er bij geweest.”
 „Ja, maar nu moet je horen. Later vonden ze een jongen, die tegen een steen lag te slapen. Die jongen had een trommel bij zich, daarop had hij heel hard geslagen en zodoende de soldaten in de mening gebracht, dat er vijanden naderden. Die kwajongen heeft ons lelijk beet gehad, zei de soldaat tegen Antonio.”
 „Nu, en wat is er met die jongen gebeurd?”
 „Ja, dat wist de soldaat niet.”

57

„Ik doe het nooit!”
 De jager stampvoette, terwijl hij dit zeide, zó kwaad maakte hij zich.
 Gillies lachte maar eens; Claude maakte zich wel meer driftig; hij moest zich wat kalmer houden; 't was nog zo ver niet.
 De volgende morgen zwierf Claude al vroeg om het legerkamp heen. Hij vertrouwde de vijanden niet. Ze konden wel eens onverwachts het kamp overvallen. Dat zou net iets zijn voor La Trinita.
 Wat zag hij daar?
 Nou hij had het wel gedacht, waren dat misschien spionnen?
 De gemzenjager tuurde scherp in de richting van het dal. Hij zag een aantal mannen langzaam tegen de helling op komen en kon niet anders denken of het waren spionnen.
 „Wacht, ik zal jullie,” mompelde hij.
 Vlug kroop hij achter een hoge kliprand en hield vandaar de mannen gedurig in het oog.
 Ondertussen maakte hij zijn geweer in orde.
 Eén tegen zes, dat durfde de jager best wagen.
 Maar toen de mannen heel dicht bij gekomen waren, zag hij dat ze geen vijanden waren.
 Hij wierp z'n geweer over de schouder en sprong lachend achter de klipsteen vandaan.
 „Welkom, welkom!” riep hij, terwijl hij op de mannen toeliep en hen hartelijk de hand schudde. Hoe had hij zo dom kunnen zijn, om ze voor spionnen te houden; het waren de afgevaardigden uit de vallei Pragela.
 Deze Franse Waldenzen kwamen een verbond sluiten met hun Italiaanse broeders.
 Dat was een blijdschap.
 Nog diezelfde dag beklommen ze met elkaar de heuvel de Puy en daar zwoeren de afgevaardigden van

59

Pragela aan de Italiaanse Waldenzen een eed, waarbij zij met de hand op de Bijbel beloofden hen te zullen helpen.

Het was een plechtig ogenblik, toen zij de gewichtige woorden uitspraken:

„In naam van de Kerken der Waldenzen in de Alpen van Dauphiné en van Piémont, wier vertegenwoordigers wij zijn, beloven wij hier met de hand op de Bijbel, en voor het aangezicht van God, dat al onze valleien elkander moedig zullen ondersteunen in alle zaken van godsdienst, zonder daardoor te kort te doen aan de gehoorzaamheid aan onze wettige overheden verschuldigd. Wij beloven in de heilige godsdienst der ware Apostolische Kerk te zullen volharden, al ware het met gevaar van ons leven, om hem aan onze kinderen over te leveren, evenals wij hem van onze vaders hebben ontvangen. Wij beloven hulp en bijstand aan onze vervolgd broeders, niet lettende op eigen bijzonder belang, maar alleen op de algemene zaak, niet ons vertrouwen stellende op de mensen, maar op God alleen.”

Hierna knielden allen neer en een der leraars beval daarop in het gebed de zaak der Waldenzen aan de Heere aan.

Maar daarna gingen ze ook aan het werk. Men moest overleggen, wat er gedaan moest worden. Spoedig was men het met elkander eens, dat er een afdeling bergjagers moest worden opgericht.

De meest bekwame schutters zouden daartoe behoren en ze had tot taak overal op de gevaarlijkste punten de vijand tegen te houden.

Toen dat besluit genomen was, klauterde Matthieu op 'n hoge klipsteen en riep:

„Broeders, luistert eens. Ik wil jullie voorstellen, om Claude, de gemzenjager van Pra-del-Torno, tot commandant te benoemen.”

60

Claude zat er ook bij en hij genoot.

Ja, zo moest het zijn, dat was het juist, wat hij verlangde: het Woord van God, het Evangelie moest gepredikt worden en anders niets.

Nu begreep de gemzenjager, waarom Gillies gisteren maar eens gelachen had, toen hij zich zo boos maakte.

Zodra de bewoners van de dorpen in de bergen hoorden wat er gebeurd was gingen ze naar Luserna, om ook daar de Kerk van beelden te zuiveren; hetzelfde geschiedde te Villaro.

Maar toen daagden de vijanden op en moest er gevochten worden. De Waldenzen streden als helden. Nieuwe geestdrift had hen beziel, ze waren het allen met elkander eens, dat ze wilden overwinnen of sterven.

Tegen de moed der Waldenzen waren de soldaten van La Torre, de bevelhebber van La Trinita niet opgewassen en na een kort, scherp gevecht, sloegen ze op de vlucht.

XI Wordt Paul een verrader?

Stampvoetend liep La Trinita door zijn tent heen en weer.

En voor hem stond La Torre.

„Dat je nu voor die boerenkinkels op de loop bent gegaan, is verschrikkelijk Torre!”

De bevelhebber antwoordde niet.

Hij wist maar al te goed, dat elk woord, dat hij nu zou spreken, de generaal nog woedender zou maken. Daarom hield hij wijselijk zijn mond.

„Ik begrijp niet hoe het mogelijk is, dat goed oefende soldaten het niet kunnen uithouden tegen zo'n troep herders en jagers en ik schaam mij aan de Hertog

62

„Bravo!” werd er van alle kanten geroepen.

„We kunnen geen betere commandant hebben!” verzekerde dominee Gillies.

En of Claude al tegenpruttelde, het hielp hem niet, men was het er algemeen over eens, dat hij de aangevoerde man was en daarom begon hij nog diezelfde dag met het samenstellen van zijn legertje, dat de naam van de „vliegende compagnie” ontving.

De volgende morgen viel het besluit, dat men de mis zou bijwonen.

Een Kerk, die aan de Waldenzen was ontnomen, had men geheel gereed gemaakt voor de ontvangst. Heiligenbeelden waren er in de Kerk geplaatst, het altaar was versierd en de waskaarsen brandden.

De Waldenzen stonden verbaasd.

Was dit hun Kerk, waarin zij steeds hun godsdienstoefeningen hadden gehouden?

En zouden ze nu voortaan bij beelden en kaarsen God moeten dienen?

Daar klonk de zware stem van de gemzenjager: „Mannen, laten we al deze versieringen naar buiten dragen. 't Is ons immers alléén te doen om het Woord van God?”

Claude zelf gaf het voorbeeld. 'n Groot zwaar beeld dat de heilige Antonius moest voorstellen, droeg hij op z'n schouder de Kerk uit en dadelijk werd zijn voorbeeld door anderen gevolgd.

Een half uur later had de Kerk weer haar gewoon aanzien. Toen beklom dominee Gillies de preekstoel en las zijn tekst voor uit Jesaja 14 vs 20: „Verzamelt u en komt, treedt hiertoe tezamen, gijlieden, die van de heidenen ontkomen zijt! Zij weten niets, die hun houten gesneden beelden dragen en een God aanbidden, die niet verlossen kan.”

Toen begon de dominee te preken.

61

e zeggen, dat ik deze oorlog niet tot 'n goed einde te brengen!”

Hij zweeg even, wilde blijkbaar eens horen wat Torre zou zeggen, doch Torre zweeg voorlopig nog.

„Nu Torre, spreek eens op, weet u wat ik de Hertog nelden moet?”

„Vergeet u Pra-del-Torno, generaal?”

La Trinita keek hem vragend aan.

„U bedoelt?”

„Dat daar de kracht der Waldenzen schuilt. Daar n de Pra hebben ze hun vrouwen en kinderen, daar zijn hun kudden in veiligheid gebracht, daar staan hun molens en bakovens. Vanuit de Pra wordt de gehele verdediging geleid en dus meen ik, als we de Pra konden veroveren en . . .”

„Ja, als we de Pra konden veroveren, maar ziet u daar kans toe? 't Is een onneembaar gebied, omringd door steile bergen.”

„We zouden er in stilte heen kunnen trekken en proberen ze te overvallen.”

„Dat zou kunnen, maar de weg er heen?”

„U bent er zelf geweest, generaal!”

„Ja wel, maar denk je dat ik nu nog weet, langs welke onmogelijke paden die Waldenzen mij toen hebben geleid?”

Opeens bleef La Trinita vlak voor La Torre staan.

„Is die jongen nog in ons kamp, Torre?”

„Nog altijd, generaal!”

„Goed, laat hem onmiddellijk bij mij brengen; ja goed, kom jij zelf maar met hem hier.”

'n Half uur later stapte Paul de tent van generaal La Trinita binnen.

„Zo, kleine Waldenzer,” zei de generaal, niet onvriendelijk, „ben jij dat kereltje, dat ons verleden jaar een nederlaag heeft bezorgd?”

63

„Dat weet ik niet, generaal.”
 „Maar jij bent toch die trommelslager?”
 „O, jawel, ik zocht naar de geiten van tante.”
 „Ja, ja, dat is ook zo, dat praatje heb je me destijds ook al wijs willen maken.
 Maar zeg er is, zou je niet graag naar huis willen? Je woont in de Pra, is 't niet?”
 „Ja, generaal, daar hebben we altijd gewoond en ik zou er graag weer heen willen, ik verlang erg naar m'n moeder.”
 „Nu goed, je kunt er heel gauw heen.”
 Pauls gezicht straalde.
 „Dank u wel, generaal, dank u wel!”
 „Ja, ja, wacht es even, dat gaat daar zo niet, ik geef je een afdeling soldaten mee, om je veilig te geleiden.”
 „Dat behoef niet, generaal,” zei Paul, die niet dadelijk de bedoeling begreep, „ik kan de weg heel goed alleen vinden.”
 „O zo, ken jij de weg zo goed, nu zoveel te beter, dan kun jij mijn soldaten tot gids dienen, want zij moeten juist in de Pra zijn, begrijp je?”
 Ja, nu begreep Paul het heel best.
 Hij moest de weg wijzen naar de Pra, hij moest zijn eigen volk verraden.
 De jongen werd krijtuit, toen dit tot hem doordrong.
 „Maar dat is verraad, generaal, daartoe leen ik mij nooit!” zei hij dapper.
 „Net zo als je wilt, vrind, dan stuur ik je naar Nizza en de Hertog zal wel weten, wat hij met zo'n taie Waldenzer moet beginnen.”
 Naar Nizza! het duizelde Paul.
 Dan zag hij zijn moeder wellicht nooit meer.
 „Daar heb je niet veel zin in, dat zie ik al,” zei lachend de generaal.
 64

„Maar dat is verraad, generaal, daartoe leen ik mij nooit!” zei hij dapper.

Paul schudde het hoofd.
 „Maar mijn volk verraden wil ik ook niet!” klonk het toen fier.
 „Je behoef nu ook nog niet te beslissen, vrind, slaap
 65

er vannacht maar eens rustig over, morgen mag je mij je antwoord komen brengen.”
 La Torre bracht de jongen weer terug.
 Slapen deed hij die nacht niet veel.
 Hij lag maar om en om te woelen op z'n stroleger, al maar denkend over dat vreselijke, dat hem nu boven het hoofd hing; naar Nizza of 'n verrader worden.
 Daar schoot hem te binnen, dat hij z'n avondgebed nog niet had gedaan. Nog nooit zolang hij hier gevangen gehouden werd, had hij dit vergeten, maar nu door de narigheid, waarin hij was gekomen, had hij het verzuimd.
 Dadelijk boog hij z'n knieën en bad.
 Maar 't was niet z'n gewone gebedje, zoals hij dat elke avond bad.
 „O Heere,” bad hij, „de vijanden willen, dat ik 'n verrader zal worden en dat kan ik niet, en naar Nizza durf ik ook niet, o, ik weet niet, wat ik kiezen moet. Help Gij mij Heere, dat ik weet, wat ik nu doen moet. O, ik ben zo bang, het is zo verschrikkelijk; maar Gij kunt mij toch helpen, Heere, o, laat ik dan weten mogen, wat ik doen moet, ik weet het niet . . . , om Jezus wil, Amen.”
 Paul ging weer liggen.
 Hè, 't was net of hij nu veel rustiger was. Nu wist de Heere het en misschien zou Hij hem 'n weg wijzen . . .
 't Duurde niet lang of de jongen sliep.
 Al vroeg werd hij wakker.
 't Licht van de nieuwe dag brak langzaam door en terwijl Paul naar 't tentlinnen boven zijn hoofd lag te turen, dacht hij er aan, dat hij nu moest beslissen. Over 'n paar uur zou hij zijn antwoord aan La Torre moeten brengen.
 66

Rustig dacht hij een poos na en toen ineens sprong hij vrolijk overeind.
 „Ik ben er, ik ben er!” juichte het in zijn hart, „ja ja, zo zal ik het doen en als de Heere mij helpen wil . . .”
 „Heere, ik dank U, dat ik het nu weet en o, wil mij helpen, dat alles goed mag gaan,” zo bad hij.
 Een paar uur later kwam La Torre hem halen; Paul moest weer bij de generaal komen.
 „En heb je er eens rustig over nagedacht?” vroeg La Trinita vriendelijk.
 „Ja, generaal.”
 „En wat kies je dan, de Pra of Nizza.”
 „Ik kies de Pra, generaal!”
 Paul zei het zo flink, dat de generaal er toch vreemd van opkeek.
 „Je bent wel erg veranderd, gisteren wilde je geen verrader zijn en nu . . .”
 „Maar als ik de weg gewezen heb, mag ik toch naar de Pra, generaal?”
 „Ja zeker, maar mijn soldaten moeten er dan tegelijk ook zijn!”
 Paul knikte.
 „Weet jij dan zo goed de weg?”
 „Ik weet een pad, generaal,” zei Paul heel gewichtig, „dat alleen aan de gemzenjagers bekend is, een pad waarmee men zo de Pra kan binnen komen.”
 „Kun je niet verdwalen?”
 „Nee, generaal, beslist niet.”
 „Denk er om als je ons in de val laat lopen, schieten we je onmiddellijk dood.”
 „Dat begrijp ik best generaal.”
 Even sidderde de jongen toch, bij deze gedachte.
 „Nu, dan kun je nu gaan, als alles gereed is voor de tocht, zal ik je laten halen, jij loopt voorop, tussen twee soldaten in, dan kun je tenminste geen grappen uithalen.”
 67

XII De strijd om de bergpas.

Antonio was die Februari-morgen vroeger opgestaan dan gewoonlijk. Het was nog niet helder dag, toen hij reeds op weg was naar zijn schaapskooi. Hij was van plan, die dag eens naar de Pra te gaan, om te informeren, hoe het met z'n vrouw en z'n dochters ging. Maar eerst wilde hij nog enkele uren met zijn schapen langs de hellingen dwalen; er was wel niet veel voedsel te vinden, maar de dieren konden toch niet de hele dag in de kooi opgesloten zitten.

Hij had de kooi nog niet bereikt, toen hij beneden zich gerucht meende te horen.

Nieuwsgierig om te weten, vanwaar dat gerucht kwam, liep hij terug naar de steile kant van het bergpad, waar hij naar beneden kon kijken.

Zag hij dat goed?

Waren daar soldaten op mars?

Maar dat deugde niet; die waren op weg naar de Pra!

Zouden de Waldenzen weten, dat er een vijand in aantocht was?

Waarschijnlijk niet. Gisteren nog had hij Matthieu gesproken en die had gezegd, dat alles zo rustig bleef. Hij meende dat La Trinita gedurende de winter wel geen aanval meer zou doen.

En nu naar de Pra!

Dat was verschrikkelijk.

Maar er viel niet aan te twifelen; ze gingen in de richting van deze vallei.

„De Heere en alle heiligen mogen mij helpen,” mompelde de herder, „maar dat zal ik trachten te verhinderen.”

Zo snel mogelijk liep hij naar de schaapskooi. De

68

Toen ging Claude hem inlichten over het gevaar dat bij de pas dreigde en aanstonds werd besloten, dat Claude met zijn bergjagers de pas voor zijn rekening zou nemen.

Ondertussen trokken de soldaten van La Torre langzaam verder het pad op, dat naar de pas leidde. Voorop liep Paul tussen twee soldaten in. Ze kwamen slechts langzaam vooruit, want het pad was tamelijk steil en eindelijk werd het zo smal, dat onmogelijk meer dan twee man naast elkander konden gaan. Loodrecht rezen de bergwanden omhoog en daardoor was het op het pad vrij donker. Dit pad leidde naar de z.g.n. „poort van de Pra”. Wanneer die poort onbezet was, konden de soldaten ongehinderd de Pra binnen stappen.

Tot nu toe had Paul flink aangestapt, maar hoe dichter ze de pas naderden, hoe langzamer hij begon te lopen.

„Als toch de pas eens niet bezet was?”

Zijn vader had hem van deze pas verteld, 'n handjevol dappere mannen kon hier gemakkelijk de vijand tegenhouden, maar zouden ze er zijn?

„Word je moe,” vroeg de soldaat die naast hem liep.

„Moe niet, maar bang,” zei Paul.

„Bang? waarvoor?”

„Weet jij, of de pas bezet is?” vroeg de jongen.

„Er is geen mens te zien.”

„Dat is het juist, om gindse hoek kunnen de Waldenzen liggen en die kunnen je fris ontvangen, geloof dat maar.”

„Doorlopen!” werd er geroepen, maar dat baatte niet. Als de voorste stilstonden, moesten zij, die achteraan kwamen, natuurlijk ook stilstaan.

„Wat hapert er?” vroeg La Torre, die 'n tiental meters achter Paul aankwam.

70

schapen stonden al tegen de deur te schuren; ze wilden er uit.

„Nee, nee, beestjes, je blijft er voorlopig in, ik zal je vers hooi geven en dan redden jullie het vandaag wel.”

Nauwelijks was het voederen gebeurd of Antonio ging op weg. Hij was de soldaten minstens een paar uur voor en hij kon ook nog sneller vooruit komen dan zij.

Toen Antonio in de Pra aankwam, vond hij de Waldenzen juist in hun morgengodsdiensttoefening bijeen. Deze bijeenkomst vond plaats op het open veld en juist lagen de mannen geknield, terwijl dominee Gillies het gebed deed.

Antonio's ogen zochten de gemzenjager.

Ha, daar ginds zag hij hem en zodra het gebed eindigd was, snelde hij er heen.

Claude schrok niet weinig van de mededeling.

„Dan zijn ze op weg naar de pas,” zei hij. „Heb je in andere richtingen ook soldatenvolk gezien, Antonio?”

De herder had geen andere soldaten gezien en hij was verwonderd, dat Claude dit vroeg.

„Waarom vraag je dat Claude?”

„Omdat La Trinita slim genoeg is, om niet van één zijde alleen de Pra aan te vallen. Hij zal stellig ook nog van een paar andere kanten ons aanvallen om zodoende de aandacht van de pas af te leiden.”

„Dat kon best zijn,” meende de herder, „ja, zo slim is hij wel.”

Ze stonden nog te praten toen er een boodschapper kwam, die meldde, dat er aan de oostkant van La Vertera soldaten gezien waren en ook, dat bij San Martino in het noorden soldaten op weg waren naar boven.

„Alle weerbare mannen naar die beide punten!” luidde het bevel van de overste.

69

„Er is geen mens te zien.”

De soldaat gaf antwoord en La Torre schrok daar toch van. 't Was wel zaak, om er even over na te denken. Ze waren nu de poort tot op 'n paar honderd meter

71

genaderd. Zou dat een vreselijke wolvenklem worden? Daar klonk de schreeuw van de steenarend.

Paul keek omhoog, doch ontdekte geen vogel. Toen wist hij genoeg; z'n vader was op z'n post, hij had de schreeuw van de steenarend nagebootst. Paul kende dat geluid, hij had het wel honderd maal gehoord.

Nu was hij gerust, — er zou geen soldaat in de Pra komen, dat wist hij zeker.

La Torre drong zich tussen de soldaten door, om Paul te bereiken, doch op dat ogenblik ontstond er een ontzettend gedrang en uit de achterhoede klonken verwoede kreten, terwijl daar geweerschoten werden gehoord

De gemzenjager had zijn maatregelen goed genomen. Zodra hij bij de poort was gekomen had hij een deel zijner mannen de bergkam langs naar beneden gezonden, de soldaten tegemoet. Ze waren natuurlijk onzichtbaar voor de vijand en moesten zo lang lopen tot ze het einde van de colonne hadden bereikt. Dan zouden ze zich achter klipstenen verbergen en hun geweren op de smalle weg gericht houden. Hoorden ze de schreeuw van de steenarend, dan konden ze de troepen van achteren beginnen aan te vallen.

Ondertussen zou Claude zich met een aantal jagers bij de poort verbergen.

De gemzenjager zelf lag onopzettelijk op de uitkijk of de colonne al naderde.

Eindelijk, ja, daar kwam ze de hoek om. „Niemand mag schieten, ik zal het eerste schot lossen.” had hij gezegd.

Toen de soldaten heel dicht bij waren en hij juist overlegde of het niet tijd werd, om te schieten, ontdekte hij, dat Paul voorop liep naast een soldaat van de Hertog.

Zijn hart bleef bijna stilstaan van schrik. Ja, hij zag

72

het goed, het was Paul, zijn eigen jongen. Maar dan kon hij niet schieten, zonder kans te maken, dat Paul getroffen werd. Als hij schoot, zouden zijn mannen ook beginnen en dan was de jongen verloren.

Toen liet hij de vogelschreeuw horen, die dadelijk door z'n mannen werd overgenomen en waardoor de strijd tegen de achterhoede kon beginnen.

Hij lette scherp op, zag hoe Paul naar boven keek en hij begreep, dat de jongen wist, dat hij er was.

Slechts enkele ogenblikken later ontstond de verwoering en daarop had Claude gerekend.

Maar Paul niet minder.

Van de omstandigheid, dat allen omzagen, om te zien, wat dat rumoer betekende, maakte hij gebruik en rende zo hard hij kon naar de poort. De soldaat, die naast hem gelopen had, ontdekte de vlucht en zond hem een schot achterna. Maar dat schot trof geen doel en veilig bereikte Paul de poort van de Pra, waar hij om de hoek van de berg verdween.

Zodra Claude uit z'n schuilhoek zag, dat Paul in veiligheid was, viel zijn eerste schot, dadelijk gevolgd door de schoten zijner mannen.

Er ontstond nu onder de soldaten een vreselijke verwoering. Allen drongen achteruit, terwijl de achterhoede vooruit wilde.

Ze zaten tussen twee vuren, hun toestand was uiterst hachelijk. Aangevoerd door La Torre probeerden ze nog de poort te bereiken, doch daar stonden de Waldenzen, even onwrikbaar als hun rotsen.

Het eind was 'n ordeloze vlucht. De overval was mislukt en de Pra gered.

73

XIII. Het verdrag van Cavour.

Toen Paul op 'n warme zomermiddag, in het einde van Juni¹⁾ van de bergweide thuiskwam, waar hij het vee had gemolken, vond hij de huiskamer vol met mensen.

„Paul, kom erin, jongen,” riep Claude, toen hij hem het erf zag opkomen, „er is goed nieuws.”

Paul snelde naar binnen.

Daar zaten behalve z'n vader en moeder: tante Daniëlle, Matthieu, Antonio en dominee Gillies.

„De dominee heeft goede berichten meegebracht Paul,” zei de gemzenjager, „het is nu vrede. De 5e van deze maand is te Cavour het verdrag gesloten.”

„En zijn we nu vrij vader?” vroeg de jongen.

„God zij gedankt ja, nu mogen we vrij onze godsdienst uitoefenen.”

Paul ging op een bank bij z'n zusjes zitten en luisterde met open mond naar de gesprekken.

Gillies vertelde, dat de Paus er heel boos om was, hij had de vrede „een verderfelijk voorbeeld” genoemd.

„Daar hebben wij hier niets geen last van,” lachte de gemzenjager, „de Paus woont helemaal in Rome, dat is ver genoeg weg.”

„Maar geloof maar, dat wij het aan onze goede Hertogin te danken hebben,” meende Matthieu, „dat het zover gekomen is.”

„Zeker, zij zal ons wel geholpen hebben, maar naast God hebben wij het toch ook aan onze dappere mannen te danken. La Trinita heeft moeite genoeg gedaan, om ons er onder te krijgen.”

„Ik begrijp niet, dat hij ná die strijd bij de poort, in Maart het nog weer heeft durven proberen,” meende de schaapherder.

„Nu, maar toen we wat tot ons zelve gekomen waren, moest hij aan 't vertellen, dat begrijpt u.”

De gemzenjager zat maar stilletjes te luisteren, met een glimlach op het gezicht. Hij genoot er van, dat zijn jongen zich zo dapper had gedragen.

¹⁾ 1561.

74

't Was waar.

Nadat hij in Februari vergeefs had beproefd om de Pra te overmeesteren, had hij dit in Maart nog weer eens gewaagd.

't Was hem te staan gekomen op een verschrikkelijk verlies aan manschappen en omdat hij deze aanval maar op z'n eigen houtje had ondernomen, had hij zich hierdoor het misnoegen van de Hertog op de hals gehaald.

Deze was na die tijd wat milder gestemd geweest en had al spoedig de onderhandelingen met de Waldenzen geopend, die eindelijk op 5 Juni met het verdrag van Cavour tot een goed einde waren gebracht.

In alle Kerken der Waldenzen werd de Heere gedankt voor Zijn genadige uitredding.

„Wat heb je toch wel van Paul gezegd, Hedwig?” vroeg dominee Gillies opeens.

„O dominee, ik ben dagen lang van streek geweest, toen de jongen thuis was. Z'n vader had hem zo gauw hij kon naar huis gestuurd, want Paul was natuurlijk bij het gevecht gebleven. Zodra zijn vader hem zag had hij hem gezegd, dat hij naar huis moest gaan en mij alles moest vertellen. En daar stapte hij na de middag in eens de deur binnen. Ik zat met tante druk te spinnen, toen ze ineens zei: „Hedwig, ik hoor volk aan de deur.” Ik liep er heen, maar meteen ging de deur al open en . . . daar stond Paul.

„Jongen!” schreeuwden we allebei, want och dominee, we hadden niet anders gedacht, of Paul was allang dood.”

„Dat kan ik begrijpen, want de jongen was maanden weggeweest,” meende Gillies.

„Nu, maar toen we wat tot ons zelve gekomen waren, moest hij aan 't vertellen, dat begrijpt u.”

De gemzenjager zat maar stilletjes te luisteren, met een glimlach op het gezicht. Hij genoot er van, dat zijn jongen zich zo dapper had gedragen.

„Nu, maar toen we wat tot ons zelve gekomen waren, moest hij aan 't vertellen, dat begrijpt u.”

De gemzenjager zat maar stilletjes te luisteren, met een glimlach op het gezicht. Hij genoot er van, dat zijn jongen zich zo dapper had gedragen.

„Nu, maar toen we wat tot ons zelve gekomen waren, moest hij aan 't vertellen, dat begrijpt u.”

De gemzenjager zat maar stilletjes te luisteren, met een glimlach op het gezicht. Hij genoot er van, dat zijn jongen zich zo dapper had gedragen.

75

„Ja, die Paul is een dappere geweest,” zei Matthieu, „zeg Claude, heb jij hem er al eens een geschenk voor gegeven?”

„n Geschenk?” vroeg de gemzenjager, „welneen, wat zou ik hem moeten geven. Ik heb gezegd, dat hij een flinke gemzenjager zou worden en dat is dunkt mij al mooi!”

„Maar 'n gemzenjager met 'n hoog is ouderwets,” ging Matthieu voort, „hij moet een geweer hebben en omdat hij dat van jou niet krijgt, zal ik het hem geven.” Hij ging naar de hoek van het vertrek en kwam met 'n nieuw geweer terug, dat hij Paul overhandigde. De jongen straalde van geluk.

„Nu ga ik mij elke dag oefenen, vader,” zei hij. „En als ik goed kan schieten, mag ik zeker mee op de jacht.”

„Dat mag beslist!”

„Och heden, tante,” zei Hedwig, „dan heb ik straks al twee jagers, waarover ik in de zorg moet zitten.”

„Kom, kom, Hedwig, dat zal nog wel mee vallen. De Heere kan ons overal bewaren, ook op de steile bergpaden,” meende tante Daniëlle.

’t Werd tijd voor dominee Gillies om te vertrekken.

„Laten we eerst nog samen de Heere danken,” zei hij. „Hij heeft ons volk in deze vreselijke oorlog geholpen en ons uit al onze benauwdheden gered. Wij hebben weer ondervonden de waarheid van wat Jonathan eenmaal zeide: „Bij de Heere is geen vermindering om te verlossen door velen of door weinigen.”

Na het gebed zongen ze nog één der mooie Waldenzenliederen. De Roomse Antonio zong ook dapper mee, want hij was hartelijk blij, dat de strijd zo goed was afgelopen.

Als een prins zo blij, ging Paul die avond naar bed. Nog nooit had hij zo heerlijk geslapen.

INHOUD.

I.	„Dat had ik nooit van je gedacht, Claude!”	5
II.	Op de gemzenjacht	12
III.	De klok van Pignerol	18
IV.	Nachtelijke overval	22
V.	Tussen hoop en vrees	29
VI.	Het onweer nadert	34
VII.	Met een trom achter de geiten aan	40
VIII.	Die kwajongen heeft ons beet gehad	46
IX.	De gemzenjager weet heel wat te vertellen, maar Hedwig weet ook wat	51
X.	De eed op de heuvel	58
XI.	Wordt Paul een verrader?	62
XII.	De strijd om de bergpas	68
XIII.	Het verdrag van Cavour.	74

